

SIIVEKÄS

NRO 67

2018

39. VSK

Yllätysten varalle

Handbook of Western
Palearctic Birds, osa
Passerines

Kiikarit

Kaukoputket

Kirjat

Meiltä löytyvät myös linnunpöntöt, ruokinat, jalustat ja muut lintuharrastusvälineet. Tule tutustumaan. Ostamalla Lintuvarustees-ta tuet samalla lintujen suojelua.

lintuvaruste

Lintuvaruste Oy, Koetilantie 1 B 3, 00790 Helsinki
www.suomenlintuvaruste.com,
lintuvaruste@birdlife.fi, p. 09-386 7856

PÄÄKIRJOITUS

Lapinpöllö helteessä. PIIA RATAVA

Hellepäivä Kainuun rajamailla. Mittari näyttää yli 30 astetta, lapinpöllö huohottaa auringossa siivet alhaalla roikkuen. Välillä se vilkaisee, kuka hiippailee lähemmäksi. Poikanen vinkaisee metronomin tarkkuudella pesästään, tiedustellen missä emo ja lounas luuraavat. Pöllöperhettä ikuistamassa olevat Etelä-Euroopan vieraat hikoilevat hyvinkin ”kotoisesti” piilokojussaan. Hiki virtasi myös edellisellä viikolla. Ja vielä sitä aiemmallakin. Sitä ennen taisikin sataa lunta. Kesät, niin kuin viime vuodet, ovat olleet vähintäänkin mielenkiintoisia säiden puolesta.

Arktinen alue lämpenee kaksi kertaa nopeammin kuin muu maailma, siksi Pohjois-Savonkin linnusto kaipaa erityistä suojelua – ilmastonmuutoksen torjuntaan ja toisaalta sopeutumiseen täytyy riittää enemmän resursseja. Etelä-pohjois-suuntaisten suojelualueiden tarve kasvaa, kun esiintymisalueet siirtyvät keskimäärin 1,6 kilometriä vuodessa pohjoista kohti. Pesimäseuduilla oleskelu pidentyy ja muuttomatkat lyhenevät. Vaikka kevätmuutto, kevään lämpötilat ja pesintä ovatkin osalla lajeista aikaistuneet, eivät alkukesän lämpötilat valittavasti ole kehittyneet samansuuntaisesti – esimerkiksi teerellä tämä on näkynyt isona poikaskuolleisuutena. Tanskasta teeri on jo hävinnyt. Paikka- ja muuttolintujen pesintöjen ajankohtien siirtyessä entistä lähemmäs toisiaan myös kilpailu samoista resursseista kasvaa.

Pohjois-Savossa, kuten muuallakin Suomessa, ilmastonmuutoksen vaikutusten ennustamiseen vaikuttavat ratkaisevasti myös paikalliset päätökset. Hiilinielujen radikaaliin

vähentämiseen johtavat päätökset alueellamme ja vesistöjemme tilan huonontaminen (entisestään) eivät auta ilmastonmuutoksen torjunnassa, linnustomme suojelussa eikä monimuotoisuuttaan vauhdilla menettävän luontomme ahdingossa ollenkaan. Monen tutkimuksen mukaan esimerkiksi jänkäkurppa ja lapintäinen tulevat häviämään kokonaan, sillä boreaalisten metsien lajit eivät pääse siirtymään – Pohjoinen jäämeri on esteenä.

Birdlife:n vuoden 2018 lajiksi valitseman punasotkan havainnot jäivät vähäisiksi Pohjois-Savossa, kuten muuallakin, ja maailmanlaajuisesti se kuuluu nopeasti taantuneiden ja uhanalaisten lajien joukkoon. Myös muut vedestä riippuvaiset lajit ovat vaarassa, sillä jopa puolet Suomen vesilintulajeista on arvioitu uhanalaisiksi. Birdlife:n nettisivuilla voit allekirjoittaa vetoomuksen, joka auttaa paitsi lintuja, myös meidän ihmisten itsestäänselvinä pitämiä arjen asioita. www.birdlife.fi/vesivetoomus

Muutosten suuruudet riippuvat meidän kaikkien valinnoista, isoista ja pienistä. Meidän on saatava päättäjät tekemään oikeat valinnat myös tulevien sukupolvien kannalta. Tämän vuoden Siivekkään katsauksista löytyy jälleen merkkejä isoistakin muutoksista. Mitä jos yrittäisimme omalta osaltamme vaikuttaa tulevien katsausten ilouutisiin ja pettymyksiin – kumpia sinä siellä mieluummin näkisit? Ja minkä lajin haluat lapsenlapsesikin vielä näkevän?

Aamuyö käsivarren Lapissa, järvi on peilityni. Uni ei tule ja hiivin teltasta rantakivelle haaveilemaan. Yllättäen vaalea hahmo liittää äänettömästi ohi tuntureita kohti. Minulla ja muilla lumesta ja talvesta riippuvaisilla on vielä toivoa.

Piia Ratava

SISÄLTÖ

Kannen kuva:

Töyhtötiainen.

SANNA HAKKARAINEN

(lyijykynä 4B)

Pääkirjoitus	3	• Harmaahaikara ja merimetso	20
Pihabongaus – kohokohta talvisen lähiluonnon tarkkailussa	4	• Petolinnut	21
Lintuharrastuksen lahja	5	• Kanalinnut	25
Vieras pohjoisesta	6	• Lokit, kyyhkyt, tikat ja varpuslinnut	26
Merikotka pesimälinnuksi Pohjois-Savossa	7	• Katsaus harvinaisuuksiin	32
Pohjois-Savon lintuvuosi 2018	8	Raasion rengastusvuosi 2018	36
• Muuttajataulukko	9	Drooni apuna pesäntarkastuksissa	38
• Vesilinnut	12	Ilmastoahdistus	39
• Kahlaajat	16	Hannu Räsänen in memoriam	40
		Taestot ja talvipinnaralli	41
		30-vuotisjuhlarallin Jälkipelikisa	42

Pihabongaus – kohokohta talvisen lähiluonnon tarkkailussa

Liisa Tolvanen

Lintuharrastajalle keskitalven taittumisen kohti kevään kiireitä ajoittaa tammikuun lopun pihabongaus. Tämä suuret joukot mukaansa tempaava tapahtuma kokosi havaintoja tänä talvena Pohjois-Savossa 721 pihasta. Havaintoja tehtiin yli 30 000 lintuyksilöstä. Vuonna 2018 havaintoja tehtiin 684 pihassa ja lintuyksilöiden määrä oli reilut 29 700. Kiitos kaikille havaintoja tehneille ja havaintonsa tallettaneille. Isolla

joukolla saamme kerättyä arvokasta tietoa talvisista lintukannoista ja niiden vaihteluista. Talletettuja havaintoja käytetään vertailutietoina muilla menetelmillä tehtäviin lintukartoituksiin ja näin saadaan luotettavampaa tietoa muutoksista.

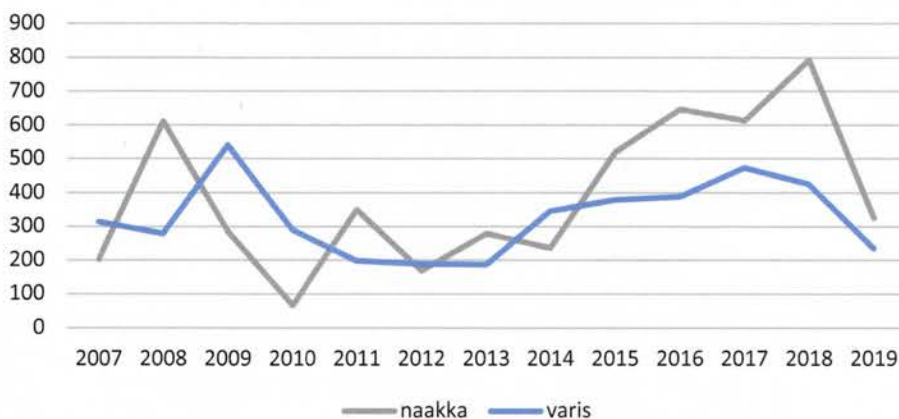
Keltasirkku ja talitiainen olivat yleisimmät lajit myös kuluvana talvena. Keltasirkkuja nähtiin Pohjois-Savossa 308 pihalla yli 7 400 yksilöä ja talitiaisia havaittiin

673 pihalla yhteensä 6 777 yksilöä. Mielienkiintoinen yksityiskohta vuoden 2019 pihabongauksissa oli varisten ja varsinkin naakan määrien jyrkässä vähenemisessä. Naakka menetti suojelustatuksensa vuoden 2018 kesällä, lieneekö tässä syy. Vuosittaisia vaihteluita tapahtuu ja seuraamme mielenkiinnolla myös runsaiden lajien määrän kehitystä.

Lähiluonnon havainnointi antaa luonnossa viihtyjälle ehtymättömän kohteen. Keräämällä omia havaintoja useamman vuoden ajalta näkee vuosittaiset vaihtelut omin silmin. Havaintoja voi verrata valtakunnan, ja miksei myös koko maailman, muutoksista kertoviin uutisiin. Itse kirjatut havainnot ovat ainakin luotettavaa faktaa. Lähiluonnossa liikuttaessa pidämme hiilijalanjälkemme kohtuullisena ja kartutamme tietoa tunnettujen lintualueiden ulkopuolelta. Vaikka havaintoja tai lajeja kertyy kohtalaisen hitaasti, on jokainen havainto arvokas.

Pihabongaus toimii myös hyvänä lähtömerkkinä Tunnista 100 lintulajia -kampanjaan. Kannustan kaikkia pihabongaukseen osallistuneita osallistumaan lisäksi Tunnista 100 lintulajia -kampanjaan osoitteessa <https://100lajia.birdlife.fi/>.

Varis ja naakka, havaitut yksilöt pihabongauksessa Pohjois-Savossa

Lintuharrastuksen lahja

Sanna Hakkarainen

Luonto tuo hyvinvointia. Sen on varmasti kuullut tai lukenut jokainen, joka vähänkin seuraa ympäröivää uutisointia. Sen olen kokenut lukemattomia kertoja itsekin menneen vuoden aikana. Lintuharrastus on oiva tapa lähteä tutkimaan, kuuntelemaan ja ihmettelemään luontoa, parhaimmillaan yllättymään ja saamaan elämyksiä, jotka saavat koko kehon ja sielun kihelmöimään.

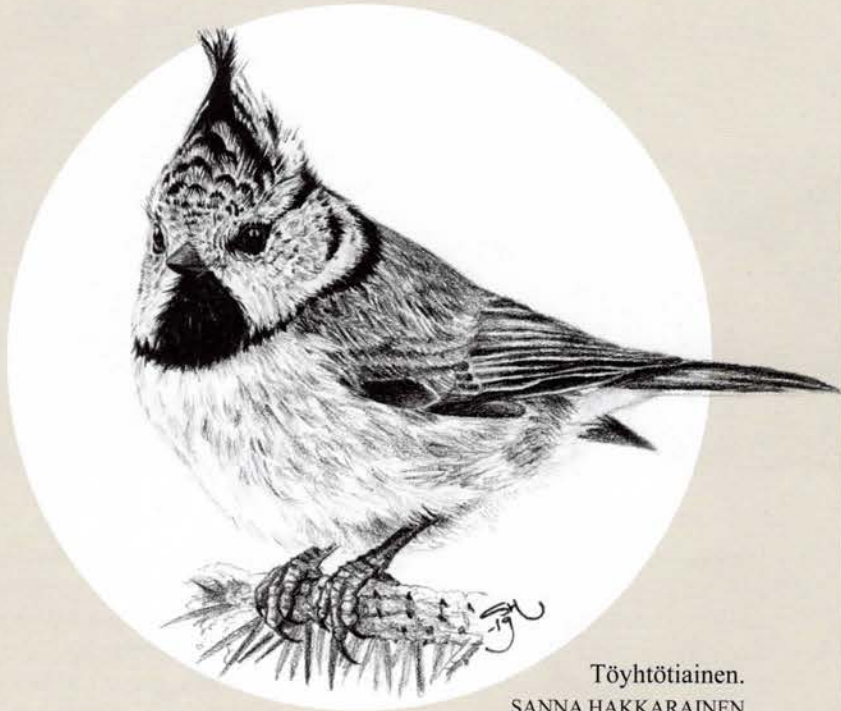
Luonto on ollut aina olennainen osa elämääni, se kaikkein tärkein asia. Koin kuitenkin löytäväni elämäntavalleni uuden suunnan, kun vaihdoin sykemittarin määrittelemät hikilenkit kiikareiden ja kameralla varustetun mieheni kanssa metsissä ja rannoilla hiiviskelyyn ja kaikessa rauhassa aamuauringon hengittelyyn. Linnuista tuli ystäviä. Talvella tutut tiaiset piharuokinnalla, keväällä rakkaiden lintujen paluu, kesällä riemu sirkuttavista poikasista, syksyn haikeus vanhojen ystävien lähtiessä. Ja jälleen pakkasten tultua tuttu tiainen ikkunan takana koputtelemassa. Luontoihminen ei ole koskaan yksin. Ei koskaan.

Lisäksi sydämessä läikähtää lämmin tunne, kun keväällä kohtaa jälleen tuttuja lintuharrastajia pitkän talven jäljiltä. Kuinka aitoja ja lämpimiä ihmisiä lintupaikoilla ja luonnossa tapaakaan! Tämä on yhteisö, jossa on hyvä olla, juuri omana aitona itsenään. Vilpitöntä läsnäoloa yhteisen kiinnostuksen kohteen äärellä.

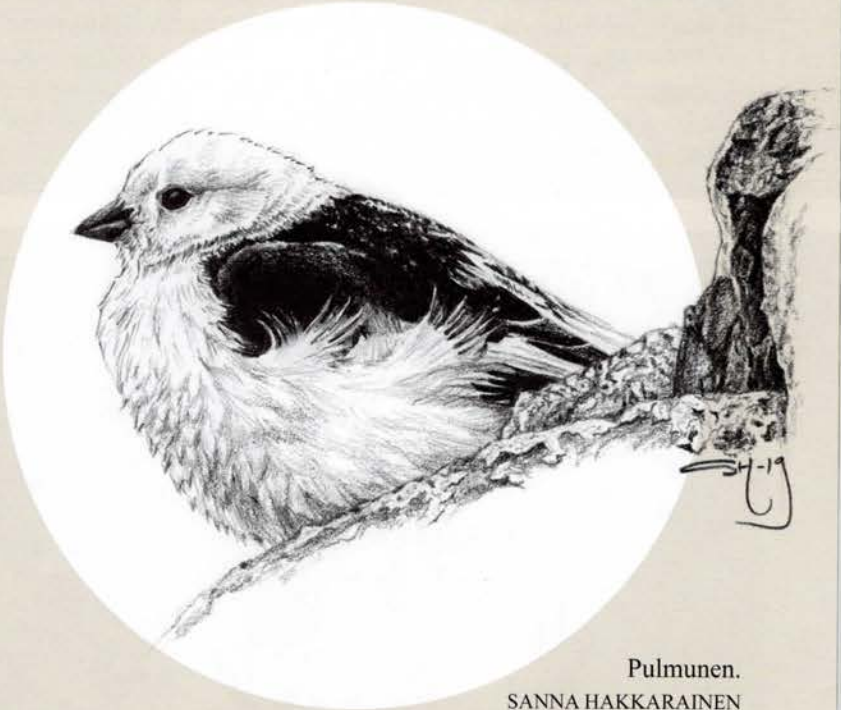
Harrastus saattaa kuljettaa matkojenkin päähän. Kävimme mieheni kanssa tutustumassa Liminkaan sekä Lappiin Pallaksen myötä. Siellä vastassa olivat jälleen uudet lajit omassa karussa elinympäristössään. Kuinka pieneksi ihminen tuntee itsensä, kun Taivaskerolla piiskaa hirvittävä viima ja lunta ja rakeita ryöpyttää. Ja kuinka heikoksi, kun kevättalven julmuuden pauhatessa ympärillä, korkeimmalla huipulla, korkeimmalla kivi-ryöykkiöllä sirkuttaa ponnekkaasti pikkuruinen pulmuskoiras, täynnä väkevää voimaa! Lisäksi siellä kyyhöttävät kiirunat, kuljeskelevat keräkurmitsat, kiertelevät tunturikihut ja puronvarsikoivikoissa säihkyvät sinirinnat. Sydän on pakahtua suurista tunteista tunturin ja taivaan välillä.

Mutta tarvitseeko ihmisen lähteä kauas kokeakseen luonto parhaimmillaan? Ei todellakaan. Ei kulkija tarvitse maailman ihmeellisimpiä nähtävyyksiä, jos vain avaa silmänsä, korvansa ja sydämensä. Kun kesällä mieli mustana lähdin lähimetsään kävelemään, yllättäen luokseni pyrähti työhtötiainen. Polun vierellä koivuntaimissa se lähestyi minua oksa oksalta ja lopulta olisin voinut koskettaa sitä, kun se katseli minua päätään kallistellen ja työhtö värähdellen. Mieleni musta varjo valahti alas ja silmiini tulvahtivat ilon kyyneleet, luonto tuli ja kosketti, tuli ja lohdutti. Pyytämättä, houkuttelematta. Sinne piti vain osata mennä – ja pysähtyä.

Eräällä tavallisella aamulenkillä suuren hiekkamontun reunalla näkökenttäni liiti yllättäen ruskea varjo. Suuri komea merikotka kaarsi kielekettä pitkin ja sai reunan kakkuramannyt näyttämään pikkuruisilta. On hetkiä, jolloin voi vain kiittää olemassaoloaan. Sitä, että lähti ulos.

Töyhtötiainen.
SANNA HAKKARAINEN
(lyijykynä 4B)

Pulmunen.
SANNA HAKKARAINEN
(lyijykynä 4B)

Luonto on elämän aarreaitta. Täällä pohjolassa se vaihtaa kasvojaan neljä kertaa vuodessa ja jokinen päivä tuo jotain uutta ihmeteltävää ja ihasteltavaa. Jos ottaa linnut osaksi elämäänsä, niiltä saa takaisin suunnattoman määrän iloa, riemua ja jännitystä. Sitä, kun kädet tärisyvät uuden lajin edessä; sitä, kun itku ja nauru pyrkivät ulos yhtä aikaa lintujen ja luonnon välistä kauneutta, viattomuutta ja uljautta katsellessa. Nautitaan menneistä muistoista ja odotetaan innolla alkavan vuoden uusia tuulia, joita ei kukaan voi etukäteen ennustaa. Mikä on tänä vuonna se hetki, jota et vaihtaisi mihinkään?

Vieras pohjoisesta

Sanna Hakkarainen

Lapintiainen.
MATTI HAKKARAINEN

Lapintiaiset olivat viime syksynä vaellustuulella, ja niinpä niitä kulkeutui eteläiseen Suomeen asti (Birdlife 1/2019). Osa jäi luonnollisesti myös ruokinnolle. Myös Pohjois-Savossa ilahdutti muutama havainto, paikkoina Kuopio, Leppävirta, Maaninka, Nilsjä ja Rautavaara. Yksi näistä osui omalle kohdallemme Rautavaaran ja Lapinlahden kuntien rajalla.

Olimme 15.12. käymässä enoni luona, kun keittiön ikkunasta katsellessani näkökentässä vilahti oudosti ruskehtava pallo. Alitajuntani hihkasi lapintiainen, mutta

pessimisti takaraivossani hiljensi minut. Lähdin hakemaan havuja ja sillä aikaa mieheni jäi pihaan kuvaamaan lintuja. Kun saavuin takaisin, näin kameramiehen naamasta, että nyt on tarjolla jotain muuta kuin sinitinttiä. Ja toden totta, ruokintapaikalla hyöri tomerana lapintiainen! Mikä riemu, elämänpinna!

Seurailimme tiaisen huoletonta puuhas-telua, eikä se vierastanut meitä lainkaan, lenteli vierestä miltei siipi pipoa hipoen. Komeasti se muusta tiaisparvesta erottui, hömöjä kookkaampana ja kauniin ruskea-

na, sympaattisena pallerona. Kuin vanha tekijä, kävi se hakemassa pähkinöitä enoni kädestä. Mielessä eli toive, että lintu jäisi ruokinnalle pidemmäksikin aikaa.

Niinhän se jäi. Ja miksipä ei, monien mielissä Rautavaara siintää Pohjois-Savon Lappina jokavuotisine Savonmuuan pakkasennätyksineen sekä korkeimpine nietoksi-neen. Ruokaa riitti ja suuri määrä sini-, hömö- ja talitiaisia sekä jokunen töyhtö- ja kuusitiaisenkin toivat parven luomaa turvaa iltahämärissä lymyilevää varpuspöllöä vastaan. Joulun vietimme mekin siellä, ihastellen somaa Lapin vierasta. Näinä aikoina, kun jokaisen olisi hyvä antaa ajatusta ajamilleen kilometreille ja niiden ilmastoa kuormittaville vaikutuksille, jokainen läheltä löytyvä erikoisuus on oikea onnenpotku. Vaikka me emme liikkuisi, linnut liikkuvat.

Tammikuun lopulla kävimme jälleen katsomassa lappilaista, sekä kirjoitushetkellä viimeisen kerran 15.2. Kovasti tintti oli kuulemma varastoja tehnyt, sullonut pähkinöitä milloin aitan, milloin sembrämännyn rakosiin. Leutoina päivinä se viihtyikin enemmän metsien kätköissä.

Lintujen ei tarvitse aina olla suuria, jotta ne saisivat tunnetason värähtämään. Jo pelkkä tiaisten touhuilun katselu saa hymyn leviämään huulille, ja ikkunan ääressä vierähtää huomaamatta tunti jos toinenkin. Talven ajan ne ovat melkein kuin lemmikkejä, ruokaa kannetaan ja annetaan, maksoi mitä maksoi. Ja voi sitä silmäniloa, minkä vastalahjaksi saa! Aina on jotain seurattavaa, aina on jotain, mikä saa ihastelemaan, mikä saa nauramaan. Tämän talven erityisvieraan tulemme taatusti muistamaan vielä pitkään.

Lapintiainen & sinitiainen.
MATTI HAKKARAINEN

Merikotka pesimälinnuksi Pohjois-Savossa

Tapio Osala

Olimme 9. heinäkuuta 2018 Pekka Peuran kanssa Nilakalla käymässä läpi vastuullani olevia sääksen pesiä. Ajoimme venetrailerilla Jännevirralla Tervoon, jossa laskimme veneen veteen ja ajoimme Kolun kanavan kautta Nilakalle.

Ensimmäinen sääksen pesä oli autio ja kasvoi ruohoa, mutta seuraavalla oli jo yksi rengastettava poikanen.

Ajoimme palan matkaa veneellä pois pesältä häiritsemästä ja pysäytin veneen moottorin. Hörppäsimme kahvit ja nautimme Nilakan asumattomista rantanäkymistä.

– Katso mikäs se tuolla menee, huudattaa Pekka.

Kiikarit silmille ja näemme kuinka valkopyrstöinen merikotka lentää muutaman sadan metrin päässä päättäväisesti naapurisaarta kohti. Näemme mihin kohtaan se laskeutuu. Näky on meille sinänsä tuttu, sillä käymme Pekan kanssa joka vuosi läpi viitisenkymmentä merikotkareviiriä, Pohjanmaalla.

Vene liikkeelle ja tutkimaan saarta. Pesä löytyi helposti. Isossa latvavikaisessa männyssä. Kuvakopteri ilmaan ja tutkimme mitä pesässä on. Yksi iso poikanen ja syömätöntä kalaa.

Merikotkan renkaita ei ollut mukana ja muutenkin poikanen vaikutti liian suurelta rengastettavaksi. Olisi voinut pompata pesästä, kuten joskus on käynyt, ennen drone-aikaa. Kova homma olisi saada poikanen takaisin pesään. Pesintä oli Merenkurkkuun nähden hieman myöhäinen, sillä heinäkuussa jo siellä poikaset lennossa.

Ensimmäinen todennettu Pohjois-Savon merikotkan poikaspesä oli löytynyt.

Kuvista voisi arvella, että pesä oli rakennettu jo edellisellä vuonna, ehkä silloin vain harjoituspesä. Ensi kesänä pyrimme kuvaamaan emoja rengastuksen yhteydessä, jotta voisi mahdollisten renkaiden väreistä päätellä mistä ovat tänne siirtyneet.

Juuri ennen merikotkaemon havaintoa käytiin Nilakan sääksenpesällä. Kuvakopterilla tehty pesän ennakkotarkastus ennen kiipeämistä.

Pohjois-Savon lintuvuosi 2018

Eelis Rissanen

Lintuvuoden 2018 osalta katsauksessa käsitellään vain ne lajit, joiden esiintymisen osalta on selkeästi jotain kommentoitavaa. Tavoite on kirjoittaa muista lajeista koosteita pidemmältä ajanjaksolta.

Alkuvuosi 2018 oli tammi-helmikuussa normaalia leudompi. Lunta satoi normaalisti. Lumipeite oli paksu, mutta vesistöjen jäätilanne oli jään päällä olevan lumipeitteen vuoksi ongelmallinen. Maaliskuu oli normaalia kylmempi ja lunta satoi normaalia enemmän. Huhtikuun alussa oli normaalia viileämpää ja oltiin tilanteessa, että lunta oli ennätysmäisen paljon. Ennusmerkit näyttivät, että olisi tulossa myöhäinen kevät. Alkukevään saapujat tulivatkin hiukan myöhässä hyvin pikkuhiljaa, jolloin päämuutot ja kerääntymät olivat verrattain vaatimattomia. Säiden lämpeneminen alkoi huhtikuun lopulla ja toukokuu oli ennätysellisen lämmin. Lumet sulivat nopeasti ja jäiden lähtökin ajoittui normaaliaikaan. Sademäärät olivat vaatimattomia ja suuresta lumimäärästäkään ei tullut isompia tulvia. Toukokuullakaan ei havaittu ihmeempiä kerääntymiä.

Kesä oli ennätyslämmin aina elokuulle saakka. Sademäärät olivat tosi niukkoja. Syksy oli myös normaalia lämpimämpi aina lokakuulle saakka. Lokakuun lopussa oli kylmempi jakso, jolloin satoi myös lunta ja se ajoi viimeisiä muuttajia liikkeelle. Järvet jäätyivät osittain. Marraskuu oli lämmin ja lumet sulivat käytännössä kokonaan pois. Sulapaikat laajenivat ja isommat järvet olivat edelleen sulia. Marraskuun lopulla talvi vahvasti otetaan uudelleen, jolloin kylmeni ja satoi lunta. Joulukuun alussa kylmeni edelleen ja satoi lunta. Joulukuun lämpötilat olivat vuodenvaihteeseen saakka hyvin tasaiset. Järvet jäätyivät pikkuhiljaa, mutta joitakin sulapaikkoja oli vielä auki.

Eri lajien kohdalla käydään läpi olennaisimmat lintuvuoden asiat. Katsauksen luettavuuden takia osio on jaettu erilaisiin ryhmiin. Kevään ensimmäisistä ja syksyn viimeisistä muuttajista löytyy myös tuttu taulukko.

Katsaukset perustuvat pelkästään lintutietopalvelu Tiiran havaintoihin. Vuonna 2018 listattiin Tiiraan 30908 havaintoa. Havaintojen määrässä laskua edelliseen vuoteen n. 15 %. Lukema kertonee lintuvuoden vaatimattomuudesta, koska edellisen kerran vähemmän havaintoja ilmoitettiin vuonna 2011. Vuonna 2018 lintujen niukkaan määrään vaikuttivat myös pihlajanmarjojen vähäinen määrä ja niukahko käpysato. Eräs huomion arvoinen asia täytyy vuodesta nostaa esiin. Peltosirkusta ei saatu vuoden aikana yhtään havaintoa.

Havaintojen osalta käytetään tuttuja lyhenteitä, jotka on listattu lyhennelaatikkoon. Kuntalyhenteet ovat myöskin jo aiempina vuosina standardoidut, joissa on otettu huomioon kuntaliitokset. Vuoden 2018 alusta ei tapahtunut uusia kuntaliitoksia.

Käytetyt lyhenteet

k	koiras
n	naaras
l kn	1 koiras ja 1 naaras
p	paikallinen
m	muuttava eli matkalennossa
N	lennossa pohjoiseen
S	lennossa etelään
E	lennossa itään
W	lennossa länteen (väli-ilmansuunnat vastaavasti)
kiert.	kiertelevä
Ä	laulava tai soidinääntelevä
Än	laulava ja nähty
ä	muuten ääntelevä, äänihavainto
n-puk	naaraspukuinen
jp	juhlapuku
tp	talvipuku
vp	vaihtopuku
pull	untuvapoikanen
juv	1. täydellinen puku
ad	aikuispuku
1kv	samana vuonna syntynyt lintu
2kv	edellisenä vuonna syntynyt lintu
yks.	yksilö, yksilöä
a	parvi; a5 = viiden parvi 5a = viisi parvea 100 m (5a) = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa
us	useita
A/B	lajilleen määrittämätön hanhi
Anser	lajilleen määrittämätön harmaahanhilaji
Branta	Branta-suvun hanhi

Käytetyt kuntalyhenteet

Iis	Iisalmi	Rva	Rautavaara
Kaa	Kaavi	Sii	Siilinjärvi
Kei	Keitele	Son	Sonkajärvi
Kiu	Kiuruvesi	Suo	Suonenjoki
Kuo	Kuopio	Ter	Tervo
Lap	Lapinlahti	Tuu	Tuusniemi
Lep	Leppävirta	Var	Varkaus
Pie	Pielavesi	Ves	Vesanto
Rau	Rautalampi	Vie	Vieremä

Joutsenet ja hanhet. PETTERI OVASKAINEN

MUUTTAJATAULUKKO 2018

Aarne Hagman ja Eelis Rissanen

Töyhtöhyypät. TERO PELKONEN

* Saapumis- tai myöhäisyysennätys

** kevään viimeinen ja syksyn ensimmäinen

muuton alkua tai loppua ei voitu määrittää

Taulukkoon on koottu vuodelta 2018 ensimmäiset ja viimeiset muuttajat yleisimmistä lajeista. Harvinaisemmat lajit käsitellään omassa katsauksessaan. Muuttajista on selkeyden vuoksi merkitty vain yksi päivämäärä sekä havaintokunta (tai kunnat). Mikäli laji on havaittu vähintään kolmessa paikassa ensimmäisenä havaintopäivänä, on taulukkoon merkitty eri puolilla. Taulukosta puuttuvat seuraavat lajit: laulujoutsen, sinisorsa, telkkä, isokoskelo, kana-haukka, varpushaukka, mustarastas, räkättirastas, peippo, tikli ja vihervarpunen. Näiden lajien osalta muuton kulkua on hankala hahmottaa.

pikkujoutsen	26.4.	Kuo	6.10.	Suo
metsähanhi	7.4.	Sii	5.11.	Son
lyhytnokkahanhi	20.4.	Kuo, Rau	14.10.	Kuo
tundrahanhi	20.4.	Rau, Kuo	ei syyshavaintoja	
merihanhi	7.4.	Lap	23.9.	Kuo
kanadanhanhi	8.4.	Lap	4.–6.12.	Sii
valkoposkihanhi	20.4.	Rau	25.10.	Vrk
sepelhanhi	ei keväthavaintoja		18.10.	Kuo
ristisorsa	19.4.	Kuo	ei syyshavaintoja	
haapana	15.4.	Vrk	7.11.	Iis
harmaasorsa	28.4.	Kuo	ei syyshavaintoja	
tavi	15.4.	Kuo	27.10.	Suo
jouhisorsa	16.4.	Iis	19.10.	Sii
heinätavi	19.4.	Kuo	11.8.	Sii
lapasorsa	24.4.	Kuo, Rau	17.11.	Sii
punasotka	26.4.	Lap	ei syyshavaintoja	
tukkasotka	21.4.	Iis	17.11.	Iis, Sii
lapasotka	6.5.	Lap	17.11.	Iis
alli	6.5.	Kuo	18.11.	Suo
mustalintu	25.4.	Vrk, Kuo	23.11.	Tuu
pilkkasiipi	23.4.	Iis	16.12.	Iis, Rau
uivelo	17.4.	Vrk, Lap	17.11.	Iis, Sii, Suo
tukkakoskelo	28.4.	Kuo, Vrk	26.10.	Sii
kaakkuri	26.4.	Vrk, Suo	14.11.	Sii
kuikka	20.4.	Vrk	21.11.	Rau
silkkiuikku	12.4.	Vrk	11.12.	Kuo
härkälintu	29.4.	Vrk, Kuo, Lep	15.10.	Lap
mustakurkku-uikku	30.4.	Kuo, Kei	29.8.	Rau
merimetso	4.4.	Kuo	12.11.	Kei
kaulushaikara	13.4.	Lap	15.10.	Lap
jaloaikara	ei keväthavaintoja		6.9.	Rau
harmaa-aikara	16.4.	Kuo, Sii	24.10.	Vrk

mehiläishaukka	19.5.	Sii	23.9.	Sii
haarahaukka	6.5.	Rau	26.8.	Kuo
merikotka	6.3.	Kuo	##	
ruskosuohaukka	7.4.	Kuo	22.9.	Sii
sinisuohaukka	14.4.	Lap, Rau, Sii	20.10.	Iis
arosuohaukka	20.4.	Suo	28.9.	Sii
hiirihaukka	7.4.	Rau	7.10.	Kuo
piekana	1.4.	Ves	30.10.	Kei
maakotka	27.3.	Kuo	30.10.	Kuo
sääksi	8.4.	Rau	29.9.	Kuo
tuulihaukka	6.4.	Lep, Sii	24.10.	Kuo
ampuhaukka	7.4.	Iis, Sii	27.10	Kuo
nuolihaukka	28.4.	Kuo	23.9.	Vrk
muuttohaukka	15.4.	Son	3.10.	Sii
luhtakana	20.4.	Kuo	ei syyshavaintoja	
luhtahuitti	14.5.	Kuo	10.7.	Kuo
ruisräikkä	17.5.	Kuo	26.7.	Sii
liejukana	16.–20.4. (vuoden ainoa)	Iis		
nokikana	17.4.	Kuo	23.9. (syksyn ainoa)	Vrk
kurki	10.2.–10.3.	Vrk	27.11.	Lep
meriharakka	9.4.	Vrk	26.9.	Vrk
pikkutylli	21.4.	Kuo	1.9.	Kuo
tylli	14.4.	Kuo	27.9.	Sii
kapustarinta	5.4.	Kuo	6.10.	Kuo, Suo
tundrakurmitsa	ei kevähavaintoja		23.9.	Kuo
töyhtöhyppä	2.4.	Kiu	5.10.	Sii
pulmussirri	ei kevähavaintoja		1.9.	Sii
pikkusirri	27.5.	Sii	14.9.	Sii
lapinsirri	8.5.	Iis	2.9.	Sii
kuovisirri	ei kevähavaintoja		27.8.	Sii
suosirri	8.5.	Kuo, Tuus	28.9.	Kuo
jänkäsirriäinen	26.5.	Kuo	ei syyshavaintoja	
suokukko	26.4.	Rau	24.9.	Kuo
jänkäkurppa	2.5.	Rau	19.10.	Kuo
taivaanvuohi	13.4.	Sii	22.11.	Kuo
lehtokurppa	12.4.	Kuo	19.11.	Kuo
mustapyrstökuiri	25.4.	Iis	ei syyshavaintoja	
punakuiri	5.5. (kevään ainoa)	Lap	12.9.	Sii
pikkukuovi	25.4.	Son	11.8.	Sii
kuovi	13.4.	Kuo, Rau	28.9.	Sii
mustaviklo	30.4.	Kuo	6.9.	Kuo
punajalkaviklo	18.4.	Kuo, Iis	10.8.	Sii
valkoviklo	19.4.	Kuo	18.9.	Kuo
metsäviklo	14.4.	Rau	26.8.	Kuo
liro	28.4.	Lap	2.9.	Sii
rantasipi	24.4.	Vrk	2.9.	Sii
karikukko	30.5. ja 4.6. (vuoden ainoat)	Sii		
vesipääsky	27.5.	Sii	ei syyshavaintoja	
pikkulokki	28.4.	Kuo	7.9.	Sii
naurulokki	6.4.	Kuo, Pie	7.11.	Iis
kalalokki	7.4.	Kuo	14.12	Kuo
selkälokki	6.4.	Kuo	24.9.	Lap
harmaalokki	12.3.	Vrk	17.12.	Kuo
merilokki	13.3.	Vrk	8.12	Kuo
kalatiira	25.4.	Vrk	23.9.	Kuo
uuttukyyhky	21.3.	Rau	22.9. (syksyn ainoa)	Kuo
sepelkyyhky	24.3.	Kuo	21.10.	Kuo
käki	2.5.	Sii	30.8.	Sii

sarvipöllö	10.4.	Iis	8.7.	Kuo
suopöllö	25.4.	Kuo	13.9.	Kuo
tervapääsky	10.5.	Vrk	14.10.	Ter
käenpiika	24.4.	Kuo	ei syyshavaintoja	
kangaskiuru	19.4.	Kuo	3.9.	Iis
kiuru	5.4.	Sii	12.10.	Sii
tunturikiuru	16.4.	Kuo, Vrk	15.10. (syksyn ainoa)	Sii
törmäpääsky	6.5.	Sii, Tuu	1.9.	Lap
haarapääsky	27.4.	Lep	8.10.	Kuo
räystäspääsky	2.5.	Rau, Ter	2.9.	Sii
metsäkirvinen	16.4.	Vrk	22.9.	Sii
niittykirvinen	10.4.	Kuo	21.10.	Kuo
lapinkirvinen	25.5. (kevään ainoa)	Kuo	9.9.	Kuo
keltavästäräkki	4.5.	Suo, Tuu, Sii	16.9.	Kuo
västäräkki	8.4.	eri puolilla	15.11.	Kuo
koskikara**	8.4.	Tuu	29.10	Sii
peukaloinen	9.4.	Vrk	1.10.	Kuo
rautiainen	11.4.	Vrk	7.10.	Kuo
punarinta	6.4.	Son	17.10	Rau
satakieli	10.5.	Vrk	ei syyshavaintoja	
sinirinta	9.5.	Kuo	2.11.	Iis
mustaleppälintu	6.4. vuoden ainoa	Rau		
leppälintu	1.5.	eri puolilla	29.9.	Kuo
pensastasku	1.5.	Suo	20.9.	Sii
kivitasku	6.4.*	Kuo	8.10.	Kuo
sepelrastas	16.4.	Sii, Kuo	7.10. (syksyn ainoa)	Kuo
laulurastas	5.4.	Sii, Kuo, Tuu	14.11.	Kuo
punakylkirastas	6.4.	Kuo, Son	12.11.	Kuo
kulorastas	7.4.	Iis, Lap, Tuu	17.11.	Kei
pensassirkkalintu	26.5.	Kuo, Sii	15.7.	Sii
viitasirkkalintu	26.5.	Lep	ei syyshavaintoja	
ruokokerttunen	3.5.	Vrk	14.9.	Sii
rytikerttunen	2.6.	Kuo	14.9.	Sii
luhtakerttunen	2.6.	Kuo	2.7.	Rau
viitakerttunen	12.5.	Lep	10.8.	Kuo
kultarinta	15.5.	Lep	27.6.	Tuu
mustapääkerttu	29.4.*	Kuo	25.11.	Kuo
lehtokerttu	12.5.	Lep	15.9.	Sii
hernekerttu	4.5.	Suo	16.9.	Suo
pensaskerttu	10.5.	Kuo, Vrk, Sii	31.8.	Kuo
idänuunilintu	11.5.	Vrk	1.8.	Kuo
sirittäjä	6.5.	Kuo, Suo, Rau, Lep	4.8.	Kaa
tiltalti	12.4.	Rau	21.10.	Vrk
pajulintu	1.5.	Tuu	1.10.	Rau
harmaasiippo	10.5.	Lep	14.9.	Iis
pikkusieppo	6.5.	Rau	15.9.	Kaa
kirjosieppo	19.4.	Vie	31.8.	Suo
kuhankeittäjä	15.5. (kevään ainoa)	Kuo	24.–25.6. (syksyn ainoa)	Kuo
pikkulepinkäinen	11.5.	Suo	26.8.	Sii
mustavaris	27.3.	Kuo	1.12. (syksyn ainoa)	Iis
kottarainen	15.3.	Kuo	9.12.	Rvr
järripeippo	22.3.	Kiu	21.12.	Kei
hemppo	1.4.	Kiu	15.10.	Sii
punavarpunen				
lapinsirkku	17.4.	Kuo, Sii	24.10.	Kuo
pulmunen	26.2.	Kiu	29.10.	Kuo
pohjansirkku	ei kevähavaintoja		25.9.	Lep
pajusirkku	8.4.	Rau	27.10.	Kuo

VESILINNUT

Jyrki Uotila

Laulujoutsenet. ANNE MOILANEN

JOUTSENET JA HANHET

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Joulukuun alkupuolella nähtiin vielä muutama pikkuparvi muuttolennessä sekä lepäileviä joutsenia muuallakin kuin tutuilla virtapaikoilla. Kevätmuutolla suurin rypäs oli Kuo Käärmelahden 300 p 24.4. Syksyllä 6.10. ilmoitettiin mm. seuraavat kerääntymät Kuo, Tavinsalmi 300 p, Iis Ilomäki 450 p ja Suo Pörölänmäki 198 p.

Metsähanhi *Anser fabalis*

Keväällä lepäilijähuippu oli hieman edellisvuotta vähäisempi, 26.4. 420 p Kuo Lapinranta. Mutta muutto jatkui vielä toukokuussa ja 9.5. ynnättiin vielä seuraavat lukemat: Vrk Erolansaari 418 m, Vrk Lehtoniemi 310 m, Kuo Puutossalmi 261 m ja Rau Kerkonkoski 120 m.

Merihanhi *Anser anser*

Eniten havaintoja tehtiin Maaningalla, jossa istutusten ansiosta pesi ainakin 2 paria (2 ja 5 poikasta). Maaningan ulkopuolelta kertyi keväällä havaintoja noin 20 merihanhesta.

Tundrahanhi *Anser albifrons*

Määritettiin vain keväällä ja havainnot keskittyivät Maaningalle, missä Lapinjärven lepäilijämäärä oli enimmillään 58, 13.5. Muualla lepäilijöitä laskettiin yhteensä noin 80. Lisäksi muuttajia ilmoitettiin 110, eniten 9.5. Rau Kerkonkoskella 58 NE.

Sepelhanhi *Branta bernicla*

Syysmuutolta vain 3 ilmoitusta ja kaikki Kuo Puutossalmelta: 28.9. 49 m, 15.10. 147 m ja 18.10. 1 m.

Valkoposkihanhi *Branta leucopsis*

Keväisiä muuttajia ilmoitettiin 889 yksilöä, eniten 7.5. Kuo Riistavedellä 146 NE. Lepäilijöitä ilmoitettiin lähes yhtä paljon, eli noin 800 yksilöä, eniten Kuo Lapinjärvellä 20.5. 350 p. Pesi tänä vuonna Kuo Väinölänniemen edustalla saarella ja sai yhden poikasen maailmalle. Syksy menikin sopivien hanhituulien odottelussa ja turhaan. Tästä syystä syksyn muuttosumma jäi lukemaan 14669 m, josta peräti 11920 (58 a) hoidettiin 3.10. Tuu Airaksenmäeltä. Paikallisina ilmoitettujen määrä jäi alle 3000 ja taas keskittyminen oli vahvaa: 4.10. Kuo Riistavesi 2200 p.

Kanadanhanhi *Branta canadensis*

Leppoisasti yksi talvihavainto, 1.12. Kuo Puutossalmi 1 N. Syksyllä parhaimmillaan (24.8.) 18 kanukia lepäili Sii Jälän pelloilla. Luultavasti näistä 8 uskaliainta jäi paikalle vielä joulukuun alkupäiviksi (4.–7.12.).

Tundrahanhet ja valkoposkihanhet. JUKKA TUOVINEN

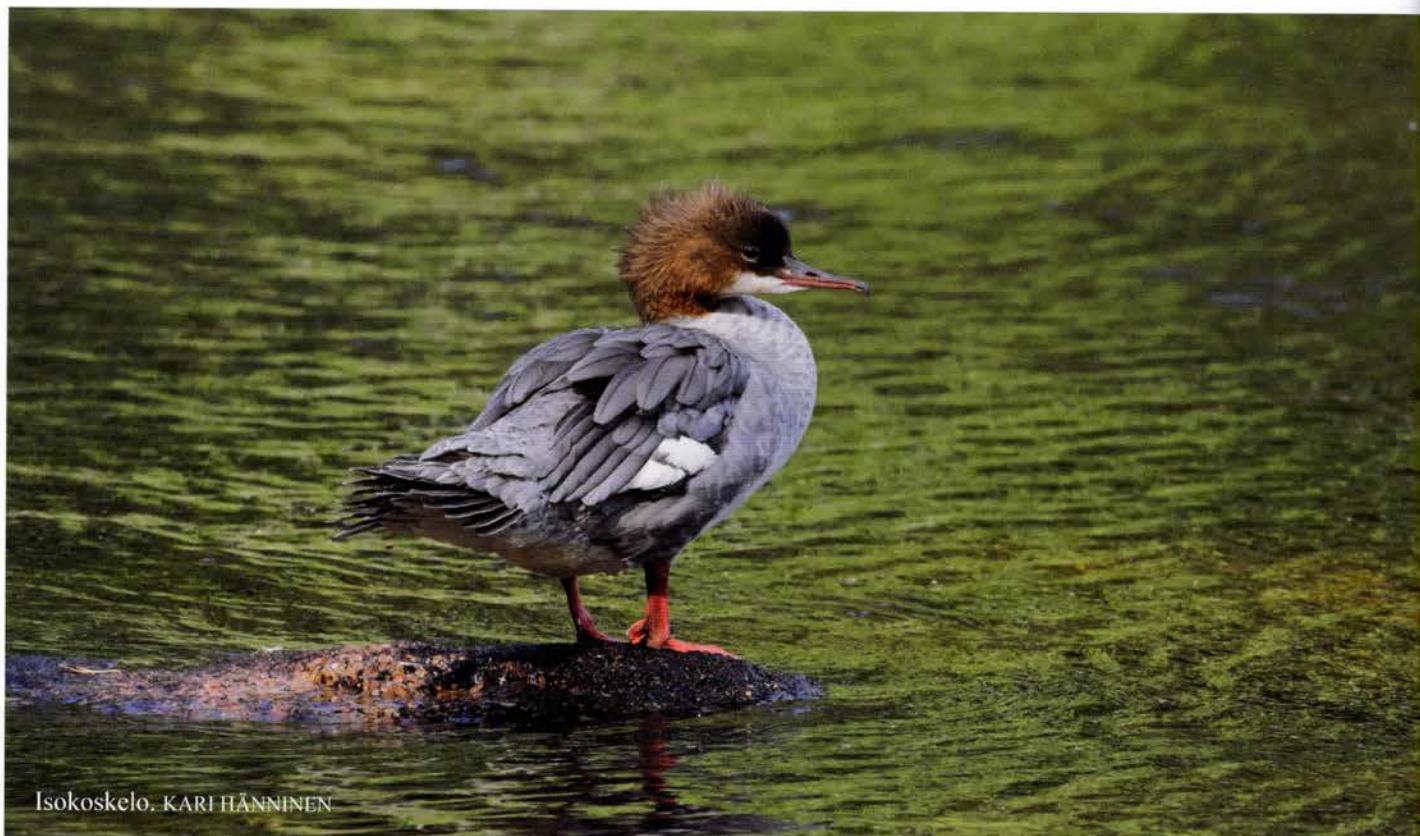

Lyhytnokkahanhi. ILKKA MARKKANEN

Valkoposkihanhet. KAARINA HEISKANEN

Isokoskelo. KARI HÄNNINEN

Telkkä. JUKKA TUOVINEN

Punasotka. HEIKKI RANTA

SORSAT

Haapana *Anas penelope*

Kevään suurin rypäs, 6.5. Kuo Lapinranta 430 p. Syksyllä Kuo Kuopionlahden viimeinen pullahaapana haahuili paikalla vielä 13.12.

Tavi *Anas crecca*

Suurin keväinen lepäilijälössi ilmoitettiin Sii Raasiosta 30.4. 430 p ja samana päivänä Sii Aapolassa oli 250 p.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Parhaat talvikuittaukset 10.12. Kuo Hapelähteenpuisto 122 p ja 21.12. Vrk Huruslahti 330 p. Kevään kovimmat lukemat kuitattiin huhtikuun loppupuolella: 22.4. Sii Toivalannoko 300 p, 24.4. Rau Rastunsuo 200 p ja 25.4. Lap Linnansalmi 250 p.

Heinätavi *Anas querquedula*

Kevään yksilömäärä oli totutunlaisesti 40. Ja syksytkin saatiin yksi ilmoitus: 11.8. Sii Luvelahti 1 p.

Lapasorsa *Anas clypeata*

Syksytlä kaksi mielenkiintoista kuittia Sii-linjärven maastojyrältä: 27.8. Sii Raasio 21 p ja 17.11. Sii Hökösenjärvi 1 p.

Punasotka *Aythya ferina*

Laji oli Birdlife Suomen vuoden laji ja siksi tarkemmassa synnissä, mutta pesinnästä ei ollut tietoaakaan ja vain muuttoaikaisia lintuja ilmoitettiin 28 yksilöstä.

Lapasotka *Aythya marila*

Havaittiin keväällä vain kahdella paikalla: 6.5. Lap Juurikka 1 n p ja 17.5. Suo Koskelovesi 1/1 p. Syksyllä lähes yhtä hävikissä: 21.10. Kei Lossisaari 1 p, 21.–27.10. Suo Iisvesi 2 p ja 17.11. Iis Iso-Ahmo 4 p.

Alli *Clangula hyemalis*

Eniten keväisiä alleja nähtiin Kuo Etelä-Kallavedellä 12.5., 13.5. ja 17.5. 200 p (paljonkohan parvissa on ollut vaihtuvuutta?) ja Suo Koskelovedellä 11.5. 130 p ja 17.5. 120 p. Suonenjoelta ilmoitettiin välipäiviltä vain 22 p, joten taitavat olla eri parvia. Syksyn yksilösumma oli todella vaatimaton (noin 140) ja ainut kunnan muutto oli 29.9. Kuo Puutossalmi 60 m.

Mustalintu *Melanitta nigra*

Tammikuulta 3 ilmoitusta, 2.1. Iis Kihlovirta 1 p, 11.1. Rau Toholahdi 1 p ja 13.1. Rau Tyyrinvirta 1 p. Keväällä Kallaveden alliparvienviivillä nähtiin seuraavasti: 6.5. 120 p, 9.5. 120 p, 12.5. 250 p, 13.5. 190 p ja 17.5. 160 NE. Syksyllä havaintoja kertyi vain 250 yksilöstä, parhaat havikset 8.9. Sii Vehkamäki 150 m ja 16.12. Iis Kangas 1 p.

Pilkkasiipi *Melanitta fusca*

Kaksi joulukuista ilmoitusta, 2.12. Rau

Nokistenkoski 1 p ja 2.–5.12. Vrk Hertunranta 1 p. Keväältä 8 ilmoitusta 28 yksilöstä, joista puolet 20.5. Lap Ulmaansaareissa. Syksyn yksilösumma 25.

Telkkä *Bucephala clangula*

Talvisia telkkiä nähtiin mukavan runsaasti. Vrk sulissa oli läpi talven parhaimmillaan 3 telkkiä ja Suo Kruununsillalla yksi yksinäinen vuoden alkupäiviltä aina 11.2. asti. Muualta ilmoitettiin seuraavasti: 7.–17.12. Sii Siltasalmi 1 p, 11.12. Lep Konnuskoski 3 p ja leppoisasti 12.1. Rva Ylä-Luosta 1 p.

Isokoskelo *Mergus merganser*

Joulukuussa viivytelijoita nähtiin vielä mm. Kuo Tavinsalmella (5 k), Kuo Väinölänniemellä (2k15n) ja Kuo Jännevirralla (21 p). Vuoden vaihteen jälkeen nähtiin vain kolmella paikalla. Yllättävin oli Kuo hautausmaalla 20.1. sukellellut koiras. Muilla paikoilla, Kuo Puutossalmella ja Vrk sulilla naaraskoskelo viihtyi koko talven. Syksyltä kaksi suurinumeroista kuittia: 17.10. Pie Partakangas 700 p ja 26.10. Sii Vehkamäki 438 m. (28 a).

Uivelo *Mergus albellus*

Vuoden viimeinen nähtiin vasta talven puolella, 11.12. Kuo (Maa) satama 1 p.

KUIKAT JA UIKUT**Kuikka** *Gavia arctica*

Keväisistä lepäilijöistä seuraava havaintosarja Vrk Lehtoniemestä: 28.4. 150 p, 29.4. 205 p, 1.5. 265 p ja 3.5. 220 p. Lisäksi vappuna Vrk Taipaleessa oli 62 p. Syksyn messevin muutto oli 3.10. Kuo Puutossalmi 108 m.

Kaakkuri *Gavia stellata*

Pesintä onnistui Tiiran mukaan neljällä paikalla, lisäksi pari mahdollista reviiiriä ilmoitettiin.

Silkkuiikku *Podiceps cristatus*

Kallansilloilla (Kuo) enimmillään 28.4. 130 p. Vuoden viimeiset (2) nähtiin 8.12. Kuo Maaningan satamassa ja toinen näistä sinnitteli paikalla aina 11.12. asti.

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus*

Pesi tänä vuonna Kei Hetejärven (7 paria) lisäksi myös Rau Rastunsuolla (2 paria).

Silkkuiikku. KARI HÄNNINEN

Meriharakat. ANNE MOILANEN

KAHLAAJAT

Markku Ukkonen

Meriharakka *Haematopus ostralegus*
Kevään ensimmäisenä 9.4. Vrk Huruslahti 1 p ja seuraavat löydettiin vasta 15.4. jälkeen. Ainoana yli 10 linnun kerääntymänä 23.4. Kuo Kallansillat 16 p. Tapaamispaikkojen osalta hyvin tavanomainen kevätseintiintyminen; suurin osa pareista ja pienet kerääntymät kiikaroitiin niiden perinteisten järvisulien ääreltä (Iis keskustan seutu, Kuo Kallansillat ja keskusta ympäröineen, Kuo Tavinsalmi–Mustavirta, Lap Linnansalmi, Vrk keskustan alue), joilta poimittiin myös keskeinen osa pesimäaikaisista linnuista.

Toukokuun puolivälin jälkeisiä pesimäpaikkoja ja reviiriin viittaavia havaintoja kirjattiin kaikkiaan 20 alueelta: Iis 4 (keskusta–Parkatti, Nerohvirta, Iiranta, kaato-paikka), Kuo 8 (Kumpusaari–Haapaniemi, Keilankanta, Kallansillat, Tavinsalmi–Tavinniemi, Lapinranta, Jänneniemi, Leppä-

ranta, Palonurmi), Lap 3 (Linnansalmi, Lahdenperä, Kärämäki), Sii 2 (Rissala, Toivalannotko), Vrk 2 (Huruslahti–keskusta, Taipaleenkanava) ja Suo 1 (Jauholahi). Elokuulta yhteensä 10 havaintoa em. kesä-siltä tapaamispaikoilta. Suurimpana syysparvena 24.–28.8. Iis Luuniemi 8 p. Ainoana syyskuun ja samalla syksyn viimeisenä havaintona 26.9. Vrk Huruslahti 5 p.

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*
Kevätstartti 5.4. Kuo Heinälammirinteellä sumun seasta pudottautuneesta linnusta. Huhtikuun isoimpina kerääntyminä 26.4. Kuo Lapinjärvi 100 p ja 30.4. Suo Rieponlahti 83 p. Kevätkerääntymien kulminaatio tuttuun tyyliin toukokuun ensimmäisen kolmanneksen aikana, josta suurimpina lukuina 1.5. Kuo Käärmelahti 250 p, 3.5. Sii Jälä 440 p, 6.5. Suo Suontee 244 p ja 7.5. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 300 p.

Viimeisiä ilmeisiä kevätmuuttajia tavattiin vielä touko-kesäkuun vaihteessa: 26.5. Son Sahakangas Kestinsuo 17 p ja 6.6. Sii Raasio 1 m NNW.

Vähissä olivat pesintöihin ja reviirinpi-toon viittaavat kesähavainnot: 2.6. Rvr Tiilikka Naarvansuo 1 äp ja Tiilikka Rantasuo munapesä, Kuo Ahmapuro 21.6. 5 p ja 30.6. 1 p, 26.6. Kei Kumpuselkä Räsyesuo 1 p sekä 13.7. Pie Kolunpuro Lantereensuo 1 p.

Syysmuuton ensimmäisinä merkkeinä 17.7. Iis Parkatti 1 p ja 19.7. Sii Hamula 28 p. Yli 20 linnun syysmuuttoparvia nähtiin levähtämässä myös Iis Itikassa, Kuo Käärmelاهدessa ja Lapinjärvellä sekä Sii Hamulassa ja Jälällä. Muhkeimpana kerääntymänä 26.8. Kuo Käärmelahti 83 p ja parhaana muuttona 27.8. Sii Raasio 25(2a) m SW. Syksyn viimeisinä 6.10. Kuo Vuotjärvi 3 tp p ja samana päivänä Suo Paaspää 5 juv p. Syyshavaintosummaksi ynnäytyi peräti 682 p+m.

Tundrakurmitsa *P. squatarola*

Köyhyä vuosi. Kaikki havainnot: 11.8. Sii Toivala 25(1a) m SW, 18.8. Vie Salahminjärvi 2 p sekä Kuo Puutossalmi 21.8. 1 ä ja 23.9. 3(1a; 1 ad + 2 1kv) m SW.

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

Ensimmäisiä piti odotella huhtikuun puolelle: 2.4. Kiu Haapala 1 p ja 4.4. Vrk Huruslahti 2 p. Nopea yleistyminen tapahtui 7.–8.4., jolloin hyppiä nähtiin jo kaikkialla maakunnassa ja jo kymmenien yksilöiden parvina. Kiihkeimpinä muuttoina 8.4. Kuo Ruokovirta 89 m ja 15.4. Sii Keskimäinen 92 m sekä suurimpina kevätkerääntyminä 21.4. Sii Toivalannotko 200 p ja 22.4. Sii Vehkamäki 200 p.

Kesäparvet jäivät kirjausten perusteella hyvin pieniksi ja näistä selvästi suurimpana pottina 19.7. Sii Hamula 117 p. Ensimmäiseksi syysmuuttajaksi tulkittaneen 9.6. Suo Oittilansalo 1 S määrätietoisesti edeten. Ehkä lämpimien alkusyksyn päivien siivittämänä elokuun lopulla ja vielä syyskuunkin puolella muutamilla isoimmilla peltoaukeilla viivytelti varsin mukavan kokoisia syysparvia, joista kookkaimpana kasana 2.9. Sii Jälä 60 p. Jälällä laskettiin vielä 21.9. 32 p ja paikalta nokitettiin myös syksyn viimeinen virottelija 5.10.

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Hätäisin kevätmuuttaja ennätti Kuo Jänne-niemelle jo 21.4., kaksi viikkoa ennen seuraavia maakunnasta löytyneitä yksilöitä. Kevätmuutto eteni perinteisen huomaamattomasti eikä missään nähty kevätkerääntymiä vaan pikkutylliparit asettautuivat lämpimän toukokuun herkistämällä nopeasti reviireilleen. Lajille sopivissa pesimäy-

päristöissä ei ilmeisesti paljoakaan liikuskeltu ja niinpä kesäajan tapaamispaikkoja ilmoitettiin tavanomaista vähemmän, vain yksitoista: Iis 1 (Parkatti), Kuo 4 (Heinälamminrinne, Sorsasalo, Käärmelahti, Palonurmi), Lap 2 (Valkeismäki, Yrjölä), Sii 1 (Raasio), Suo 2 (Lintharju, Oittilansalo) ja Tuu 1 (Tuusjärvi). Ainakin kuudella paikalla varmistettiin pesinnät. Eniten aikuislintuja tavattiin Sii Raasiossa (30.5. 7 p) ja Iis Parkatissa (10.6. 6 p). Pohjois-Savon nykyiseksi pesimäkannaksi on arvioitu 30–80 paria (Toivanen, T. 2018: Pikkutyllit hupenevat Suomessa: Vuoden lintu -hankkeen tulokset. – Linnut-vuosikirja 2017: 12–15.).

Syysmuuttokausikin oli hiljaiseloa. Aikavälin 15.7.–1.9. havaintosummaksi saatiin vain 47 p, joista valtaosa oli em. pesimäpaikoilla kiikaroituja pesijöitä ja poikasia. Vuoden viimeisenä 1.9. Kuo Puutosalmi 1 kv p nous S.

Tylli *C. hiaticula*

Huhtikuulta ilmoitettiin kaksi havaintoa: 14.4. Kuo Leppäranta 2 p ja 18.4. Sii Raasio 1 p. Varsinainen kevätliikehdintä alkoi toukokuun toisella viikolla ja pieniä parvia tavattiin vasta kuukauden lopulla. Eniten tylljä nähtiin Sii Raasiossa, jossa parhaina päivinä 31.5. 32 p ja 4.6. 22 p. Raasion ulkopuolelta suurimpana kevätkokoontumisena 27.5. Sii Aappola 10 p. Aikavälin 14.4.–12.6. kevät havaintosummaksi kertyi 259 p, joista Raasiossa 208 p.

Sii Raasiossa oleskeli läpi katsauskesän tylljä; yleensä lietteellä havaittiin 1 ad, mutta 18.6. 3 ad ja heinäkuun puolivälissä myös 1 kv-lintuja, mm. 11–12.7. 1 ad + 2 1 kv. Kesähavainnot vihjaavat mahdolliseen pesintään altaalla tai lähistöllä. Syysmuuttajiksi tulkittavia lintuja alettiin nähdä heinä-elokuun taitteesta alkaen ja muutosyksystä kehkeytyi lopulta perin vaisu. Ainoina yli 10 linnun päivinä Raasiossa 27.8. 23 p, 29.8. 11 p ja 27.9. 11 1 kv p, joista tämä viimeinen oli samalla loppusinetti tyllisyksylle. Muualta parhaana syysnotte- rauksena 27.8. Iisalmi Itikan pellot 18 p. Syksyn havaintosumma aikaväliltä 27.7.–27.9. vain 139 p+m.

Pikkukuovi *Numenius phaeopus*

Kevään ensimmäiset löydettiin Ylä-Savosta: 24.4. Son Vääränjärvi 1 p ja 25.4. Son Iskola 1 p. Huhtikuun puolella onnistuttiin havaitsemaan yhteensä 21 kevätlintua. Vaatimaton kevätluippu koettiin heti toukokuun alussa: 2.5. Son Iskola 10 p, 3.5. Sii Jälä 12 p+m, 3.5. Kaa Kortteinen 6 p+m ja 8.5. Tuu Liukonsuo 7 p.

Pesimäajan havainnot painoutuivat Ylä- ja Koillis-Savon suunnille; revii- ja pesä-

maastopoikashavaintoja kirjattiin 13 paikalta 15 linnusta/parista (Kuo 5, Rvr 5, Son 2, Kiu 1, Lap 1, Tuu 1). Syysmuuton käynnistymiseen vinkkasivat kesäkuun puolivälin tienoilla Kuo Nilsiässä havaitut peltolepailijät. Syysmuutto livahti taaskin ilman isompaa ilakointia, parhaina kuittauksina 28.6. Kuo Pirttipuro 8 p sekä 6.7. Kuo Pirttipuro 11 p ja kuntarajan toisella puolella Rvr Pirttipuro 17 p. Vuoden viimeisenä ja elokuun ainoana havaintona 11.8. Sii Raasio 1 m SW.

Kuovi *N. arquata*

Kuovivuosi alkoi huhtikuun puolivälissä ja 18.4. mennessä käyränokkia oli tavattu jo maakunnan ”joka kolkassa”, jopa kymmenien yksilöiden parvina. Aluksi huhtikuun koleus piti muuttajia parvissa pelloilla ja järvien jäillä. Näistä kerääntymistä kookkaimpia olivat 19.4. Kuo Muuruvesi 190 p, 21.4. Kuo Lapinjärven alue 250 p ja 22.4. Sii Vehkamäki 160 p (+ 49 m). Vapun lähestyessä kuovijoukot sitten hajaantuivat vähitellen pesimäpelloilleen.

Pesinnät käynnistyivät ja sujuivat ilmeisen ongelmitta toukokuun kesäisessä lämmössä ja ensimmäisiä kesäparveutumisen merkkejä todettiin jo heti kesäkuun alussa, mm. 1.6. Lap Nerkoo 22 p + 30 p ja 9.6. Kuo Ylä-Siikajärvi 19 p. Isompia kerääntymäparvia dokumentoitiin juhannuksen alla: 16.6. Suo Rieponlahti 60 p, 18.6. Kei Aholan pellot 53 p ja 21.6. Rvr Ala-Luosta 57 p. Muuttolennessakin nähtiin jokunen porukka kesä-heinäkuun taitteessa, suurimpana 27.6. Lep Rantakylä 29 m S. Heinäkuulta kertyi havaintoja maastopoikueista ja pelloilla varoittelevista koiraista. Elokuussa kuovipellot hiljenivät nopesti ja lähtijöitä kirjattiin enää harvakseltaan,

mainittavimpina 10.8. Iis Kiviranta 13 m SW, 12.8. Lep Itkolanpiha 8 m SW ja 25.8. Sii Hamula 10 p. Syyskuun lämpimät kelit hillitsivät ainakin 15 linnun lähtöhaluja ja viimeiset tavattiin vielä niinkin myöhään kuin 28.9.

Mustapyrstökuiiri *Limosa limosa*

Huhti-toukokuulta saatiin havaintoja 17 linnusta, joiden löytöpaikat hajaantuivat eri puolille havainnointialueettamme (Kuo 7 yks., Lap 4, Sii 3, Iis 2, Son 1). Kevään avaajana 25.4. Iis Kihlovirta 1 p. Vähintään kahden linnun havainnot seuraavasti: 28.4. Lap Lahdenperä 3 p, 28.4. Kuo Topilänmäki 3 p ja 3.5. Sii Toivalannotko 2 p. Kesäkuulta vielä yksi havainto: 8.6. Tuu Koivulahti 1 p. Iisalmen Suokylässä 26.4. havaittu värirenkaallinen yksilö saattoi olla Oulun seudun mustapyrstökuiiriprojektin rengastuksia.

Punakuiri *L. lapponica*

Yksi kevät havainto ja kolme syysmuuttohavaintoa: 5.5. Lap Linnansalmi 1 n p, 23.7. Kaa Niinivaara 1 yö, 11.8. Sii Toivala 2 m SW tundraurmitsaparvessa ja 12.9. Sii Raasio 7 1 kv p nous SW.

Suokukko *Calidris pugnax*

Ennen vappua suokukkoja tavattiin neljällä paikalla, ensimmäisenä 26.4. Rau Rastunsuo 1 k p. Heti kuukauden vaihduttua suokukkoja pelmahti tulvarannoille eri puolille maakuntaamme. Toukokuun ensimmäisen viikon parhaina lukuina 5.5. Kuo Vesajoki 80 p, 6.5. Sii Aappola 82 p ja 6.5. Lap Luhi 150 p. Kevätmuuton kiihkeimmät vaiheet ajoittuivat toukokuun toiselle viikolle, jolloin törmättiin muutamilla paikoilla näyttävii kerääntymiin: 10.–12.5. Kuo Palonur-

Suokukot. TERO PELKONEN

Vesipääsky. TERO PELKONEN

mi 200 p, 10.–14.5. Maa Lapinjärven alue enimmillään 1400 p, 11.5. Lap Lahdenperä 150 p, 12.5. Vie Rikuli 139 p ja 13.5. Iis Etelälahti 200 p. Meno alkoi selvästi vai-mentua heti toukokuun puolivälin jälkeen, vaikka vielä toukokuun viimeisellä viikolla kirjattiin 10–18 linnun parvihavaintoja.

Selkeitä pesintään viittaavia havaintoja ei tullut ilmi ja ensimmäiset syysmuuttajat kuitattiin jo kesäkuun ensimmäisellä vii-kolla. Kesäkuun suurimpana kasana 26.6. Son Saukkosuo 20 p. Vanhojen lintujen muutto ei rivakoitunut oikein missään vaiheessa ja heinäkuunkin parhaimmaksi noteeraukseksi jäi 27.7. Sii Raasio 16 p. Syksyn ensimmäiset nuoret linnut kirjattiin 11.7. ja viimeiset vanhat linnut 10.8. Elo-kuussakin muutto eteni vaisuissa tunnel-missa ja kuukauden määrähuippua edusti 14.8. Sii Raasio 21 p. Syyskuun puolella havaintosummaksi kertyi 66 p ja kuukau-den parhaana noteerauksena oli 6.9. Sii Jälä 9 p. Syysmuuton perälautana 24.9. Kuo Tavinsalmi 8 p.

Jänkäsirriäinen *C. falcinellus*

Vaihteeksi hillitty jänkäsirriäisvuosi ja ha-vainnot tehtiin Kuo Palonurmessa sekä Sii Raasiassa ja Aappolan tulvalla, joiden havaintosummaksi kertyi ajalla 26.5.–12.6. samassa paikkajärjestyksessä 13 p, 33 p ja 4 p. Suurimpina summauksina Sii Raasio 28.5. 11 p ja 29.5. 9 p.

Kuovisirri *C. ferruginea*

Yksi kevätmuuttohavainto: 12.6. Sii Raa-sio 1 ad p nous N. Syyshavaintoja saatiin ajalta 9.7.–27.8., kaikki Sii Raasiosta. Van-hojen lintujen parhaana nokituksena 12.7. 7 ad p ja viimeisenä havaintona 3.8. 1 ad p.

Syksyn ainokaisina nuorina lintuina 27.8. 2 lkv p. Syyshavaintosummaksi muotoutui vaatimaton 15 p.

Lapinsirri *C. temminckii*

Kevätmuutto eteni aavistuksen aikaisem-malla aikataululla kuin yleensä – liekö ol-lut poikkeuksellisen lämpimän toukokuun vaikutusta. Aloituksena 8.5. Iis Pitkäkoski 2 p ja lukumäärähuippuna 23.5. Sii Raasio 22 p. Muutto hiipui toukokuun loppupäiviä kohti, mutta kesäkuunkin puolella nähtiin vielä kolme yksilöä kolmella eri paikalla, viimeisenä 9.6. Suo Lintharju 1 p. Kevät-muuton havaintosummaksi saatiin 143 p (Sii 113, Kuo 16, Iis 4, Son 4, Suo 4, Lap 1, Rau 1).

Syysmuutosta ei löytynyt elvisteltävää; aikavälillä 11.7.–2.9. havaintosummaksi tilastoitiin vain 44 p (Sii 40, Suo 4). Parhaina lukuina Sii Raasio 22.8. 8 lkv p ja 27.8. 8 p.

Pulmussirri *C. alba*

Yksi muuttaja keväältä ja kaksi syksyltä: Sii Raasio 15.–20.6. 1 jp p ja 1.9. 2 ad p.

Suosirri *C. alpina*

Katsausvuoden kevät oli vain varjo edelli-sen vuoden kevätrynnistyksestä, mutta eipä ollut pudotuskelejäkään. Aikavälin 8.–29.5. havaintosummaksi ynnättiin vain 37 p (Sii 22, Tuu 8, Kuo 7) ja huipun kuit-tauksena 28.5. Sii Raasio 14 p.

Syysmuuttokaan ei kirkastanut suosirri-vuoden ilmettä; havaintosummaksi ajan-jaksolla 9.7.–28.9. jäi 77 p+m (heinä 9, elo 45, syys 23; Sii 68, Kuo 6, Rau 2, Suo 1). Ainoana yli 10 yksilön päivänä 27.8. Sii Raasio 13 lkv p. Viimeinen vanha lintu kirjattiin niinkin myöhään kuin 28.9. ja ensimmäinen nuori lintu 3.8.

Pikkusirri *C. minuta*

Muiden sirrien tapaan myös pikkusirrilla oli vaatimaton esiintymisvuosi. Keväällä aikavälin 27.–30.5. havaintosummana sentään 13 p, kaikki Sii Raasiassa. Parhaa-na päivänä 30.5. 6 p. Syysmuutolla sen sijaan lähes kadoksissa, sillä aikavälillä 11.7.–14.9. summattiin vain 23 levähtäjää (Sii 20, Iis 2, Rau 1). Maksimimääräksi jäi 11.7. Sii Musti 6 p. Viimeinen vanha nähtiin 1.9. Sii Raasiassa, mikä on vanhusha-vainnoksi perin myöhäinen. Kiireisimpänä nuorena lintuna 18.8. Iis Parkatti 1 lkv p.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*

Vähissä olivat vesihyrrätkin ja ilmoituksia saatiin vain kevätmuutolta. Kaikki havain-not: 27.–28.5. Sii Aappola 4 p, 31.5. Kuo Patajärvi 1 p nous sekä Sii Raasio 9.–10.6. 1 p ja 11.–12.6. 6 p.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

Kevään ensimmäisenä 24.4. Vrk Pirtinvirta 1 p. Huhtikuun puolella laji onnistuttiin näkemään vielä 12 muulla paikalla Ylä-Savoa myöten. Muuttajat tulivat kuten aina ennenkin huomaamattomasti pesimäran-noilleen eikä yli viiden linnun kerääntymä todistettu missään edes toukokuun ensim-mäisen puoliskon runsastumiskaudella.

Kesän pesimäajalta ei ilmoitettu mistään poikkeavuuksista ja ensimmäisiä lentokyy-kyisiä nuoria lintuja ilmoitettiin nähdyn kesä-heinäkuun vaihteessa. Sipit hävisivät pesimäsijoiltaan huomiota herättämättä viimeistään elokuun aikana. Elokuisia si-pejä nähtiin enää vain 10 yksilöä ja vuoden viimeiseksi tilastoinniksi jäi Raasiassa 2.9. kontrolloitu rengaslintu. Heinä- ja elokuun parasta antia edustivat 16.7. Kaa Luikon-lahti 6 p, 16.7. Suo Iisvesi 5 p ja 3.8. Sii Raasio 4 p.

Metsäviklo *Tringa ochropus*

Ensimmäiset kurvailivat maisemiimme huhtikuun puolivälissä, jonka jälkeen laji yleisty nopeasti. Kevätmuuton sesonkiva-lheen merkkeinä 20.4. Rau Rastunsuo 23 p ja 21.4. Kuo Jänneniemi 15 p. Parhaana muuttokirjauksena 28.4. Sii Kärängänmäki 11 m. Toukokuun tulvilla metsävikloja nähtiin enää vähän. Pesimäaikana varoitte-levia emoja havaittiin runsaasti sopivissa pesimämaastoissa, joten lämpimän kesän myötä pesinnät oletettavasti onnistuivat hyvin.

Syysmuutosta ei jäänyt muisteltavaa, sillä havaintoja kertyi poikkeuksellisen vähän. Heinäkuun puolivälin jälkeen raportoitiin vain kuudesta(!) linnusta, joista viimeisenä 26.8. Kuo Vesajoki 1 p.

Mustaviklo *T. erythropus*

Kevätmuutto alkoi perusrytmissään; ensimmäiset löydettiin vapun aattona ja lisäjoukot siivittelivät heti perässä kevätlätköille eri puolille maakuntaamme. Kevään huippumäärät kiikaroitiin pian muuton alettua: 5.5. Kuo Vesajoki 21 p, 6.5. Sii Aappola 9 p, 7.5. Kuo Palonurmi 10 p ja 7.5. Kuo Lapinjärven alue 19 p. Nämä huippulukemat jäivät varsin vaatimattomiksi toukokuun lämpökeliin sulatettua sopivia tulvalampareita kaikkialle. Viimeisenä kevätmuuttajaksi oletettuna mustaviklona 30.5. Sii Raasio 1 m N. Keväthavaintosummaksi muotoutui 142 p+m, mikä on vain noin seitsemäsosa viime kevään vastaavasta luvusta.

Syysmuutto käynnistyi heti kesäkuun alettua: 4.6. Iis Iso-Lappi 1 nous sekä Sii Raasio 5.6. 8 p ja 6.6. 1 p nous S. Mitään muuttohässäköitä ei nähty ja ainoana yli viiden linnun kerääntyminä muuton aloituksen jälkeen Sii Raasio 18.6. 8 ad p ja 27.7. 8 p. Viimeinen vanha lintu tavattiin 11.8. ja ensimmäinen nuorukainen 27.7. Syksyn havaintosummaksi aikaväliltä 4.6.–6.9. tilastoitiin vain 50 p+m (kesä 24, heinä 16, elo 8, syys 2; Sii 37, Iis 4, Kuo 3, Rau 2, Suo 2, Lap 1, Lep 1).

Valkoviklo *T. nebularia*

Keväällä ei koettu mitään erityisen poikkeavaa. Muutto käynnistyi 19.4., vireytyi tasaisesti ensimmäisen puolentoista viikonsa aikana ja kulminoitui jo huhti-toukokuun taitteessa, jolloin tavattiin näyttävimmät levähtäjäpotit: 30.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 104 p, 1.5. Sii Aappola 32 p, 3.5. Rau Rastunsuo 31 p, 4.5. Suo Iisvesi 32 p ja 5.5. Kuo Pirttipuro 32 p. Lisäksi muuttohavaintona 7.5. Kuo Lapinranta 44 m NE. Viimeisiä reissaajia kiikaroitiin toukokuun puolivälissä.

Reviireitä löytyi ja ilmoitettiin ainakin 26 paikalta (Suo 5, Kaa 4, Rvr 4, Kei 2, Lap 2, Sii 2, Tuu 2, Kuo 1, Rau 1, Son 1, Ter 1, Vrk 1). Syysmuutto starttasi juhanuksen vaiheilla: mm. Kuo Palonurmi 22.6. 12 p ja 23.6. 18 p sekä 30.6. Lap Koivuniemi 30 p. Heinäkuun suurimmaksi porukaksi jäi 27.7. Sii Raasio 12 p ja elokuun parhaana kokoelmana 7.8. Rau Rastunsuo 21 p. Muutto hiljeni ripeästi elokuun puolivälipäivän jälkeen ja syyskuun ainokaisena ilmoitettu yksilö oli Kuo Vesajoella 10.–18.9. virotellut viivytelijä, jonka muuttohaluja saattoivat vaimentaa syyskuun kesäiset kelit. Kaikkiaan syysmuutto sujui määrällisesti hieman alavireisesti; mm. Sii Raasion havaintosumma ajalla 18.6.–27.8. oli 144 p+m, joka on tavanomaista alhaisempi syyssumma altaalla.

Talvehtiva jänkäkurppa.

MARKKO KELO / KUOPION LUONNONTIETEELLINEN MUSEO

Liro *T. glareola*

Ennen huhtikuun päättymistä liroja tavoitettiin ainakin seitsemällä paikalla. Muutomeno saavutti parhaimmat mittasuhteensa jo toukokuun ensimmäisen viikon aikana, jolta ajalta parhaina paloina 4.5. Suo Iisvesi 60 p, 5.5. Kuo Palonurmi 40 p, 6.5. Sii Aappola 90 p, 6.5. Lap Luhi 50 p ja 8.5. Kuo Pirttipuro 52 p. Nämä huippuluvut jäivät kauas jälkeen mm. edellisen kevään massamääristä – alkuvuikkonsa jälkeen toukokuu oli lämmin ja nämä lämpökelit eivät kasanneet muuttajia kevätlammikoille viileämpien keväiden tapaan. Toukokuun puolivälin jälkihuippu vaatimaton ja ajankohdan parhaana kerääntymänä 18.5. Kuo Muuruvesi 28 p. Erikoisena myöhäshuippuna vielä 27.5. Sii Appola 30 p. Viimeisiksi kevätlinnuiksi voitaneen tulkita 1.6. Tuu Tuusjärvi 2 p. Havaintosummaksi muotoiltuna muuttokevään aikana tilastoitiin yhteensä 1260 liroa.

Pesivät lirot ovat käyneet vähiin, sillä esimerkiksi edes vakiolinjalaskijat ja muutamilla soilla liuskelleet havainnoijat eivät ilmoittaneet ensimmäistäkään kesähavaintoa pesintään vihjaavista linnuista. Kesältä havaintoja saatiin vain muuttaviksi tulkittavista linnuista. Ajanjaksolla 13.6.–2.9. aikakirjoihin listattiin havaintosummana yhteensä 892 p+m, joka on varsin tavanomainen syysmuuttosumma. Ylivoinainen valtaosa tästä summasta karttui Sii Raasion havainnoista. Aikuislintujen muutovaiheen parhaita päiviä edustivat Sii Raasiassa 28.6. 35 p ja 24.7. 95 p – jälkimmäisessä summassa on mukana jo huomattava osa nuoria lintuja. Raasion nuorisohuiput ajoittuivat enimmäkseen elokuulle: 4.8. 60 p, 7.8. 43 p ja 10.8. 60 p. Viimeinen vanha lintu nähtiin 10.8. ja ensimmäinen

nuori 13.7. Elokuun jälkimmäisellä puoliskollakin havaittiin vielä 85 p, enimmillään 19.8. Sii Raasio 27 p. Kuitenkin syyskuun puolelle jaksoi viivytellä enää vain kaksi mattimöhäistä.

Punajalkaviklo *T. totanus*

Ensimmäisiä lajin edustajia piti odotella huhtikuun jälkimmäiselle puoliskolle saakka: 18.4. Kuo Mustavirta 1 p ja samana päivänä Iis Kihlovirta 1 p. Punajalkakevät rullasi ilman kummempia säväytyksiä; yksittäisiä lintuja tavattiin kymmenen kunnan alueella, pääosin perinteisten pesimäalueidensa liepeillä ja vain kerran päästiin kiikaroimaan yli kolmen linnun kerääntymää: 19.5. Kuo Tavinsalmi 4 p. Punajalkakevään (18.4.–31.5.) havaintosummaksi saatiin tavanomaiset 75 p.

Reviirilinnuiksi tulkittavia kesä- ja heinäkuaisia lintuja ilmoitettiin seitsemältä paikalta: Iis Parkatti, Kuo Haatala, Lapinranta ja Tavinsalmi Hussolansaari, Lap Nerkoo, Sii Raasio sekä Vie Haajainen. Hussolansaarella nähtiin enimmillään 19.6. 10 p, joten paikalla pesi vähintään 5 paria. Heinäkuaisia lintuja ilmoitettiin tavatuiksi vain Raasiassa ja Hussolansaarella ja näilläkin paikoilla punajalkavuosi oli taputeltu käytännössä päättyneeksi 24.7. mennessä. Viimeisenä ja ainoana em. päivämäärän jälkeisenä kirjauksena 10.8. Sii Raasio 1 Ikv p.

Jänkäkurppa *Lymnocyptes minimus*

Aikaväliltä 2.–8.5. havaintoja seitsemästä kevätlinnusta viideltä paikalta. Pesimäaikaisia havaintoja ei ilmoitettu. Syksyllä järvien ja lampien vedenpinnat olivat alhaalla vähäsateisen kesän ja syksyn tiimoilta ja niinpä jänkäkurpille oli tarjolla paljon sopivia rantalietteikköjä. Joten

kurppien löytyminen oli kiinni vain komp-pasaktiivisuudesta, joka lienee kuitenkin jäänyt vähäiseksi. Syyslintuja tavattiin ajanjaksolla 18.9.–19.10. ainakin 11 pai-kalla. Parhaina kerääntyminä Kuo Musta-virta 30.9. 11 p, 1.10. 9 p ja 10.10. 4 p sekä 30.9. Kuo Haatala 4 p. Muilla paikoilla tavattiin 1–3 lintua paikassaan.

Lisäksi talvilintu kahden talven aikana samalla paikalla: Sii 11.2.–23.3. 1 p sekä 2.–6.12. 1 p. Lajin aiempia talviaikaisia havaintoja on tiedossa maakunnastamme ainakin talvilta 1932/33 (Kaa), 1966/67 (Kuo), 1981/82 (Kuo), 1991/92 (Iis) ja 1993/94 (Kuo).

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*

Kevään aloittajana ja ainoana ennen huhti-kuun puoliväliä havaittuna 12.4. Kuo La-pinjärvi 1 p. Soidinlentelyt alkoivat heti huhtikuun puolivälirikouvilta. Lehtokurpat

eivät taida harrastella parvissa oloa ja nyt-kin kaikki kevähavainnot koskivat 1–2 linnun kohtaamisia. Laji on piiloteleva, mutta pesimälajina alueellamme edelleen runsas: mm. 13.6. Kuo Vehmersalmi 10 soidinlentävää noin 20 km:n tiematkalla. Erikoisena pesimäaikaisena havaintona 21.6. Lap Ruokomäki 1 ad + 5 pm metsä-autotietä ylittämässä – miten poikkeuksel-lisia lienevät viiden munan pesyekoot vai oliko yksi poikanen vain harhautunut mukaan toisesta poikueesta? Lajin pesimä-kausi on tunnetusti pitkä: viimeisenä soi-dinlentävänä 18.7. Sii Raasio 1 Ä ja myö-häisimpänä maastopoikueena 1.8. Suo Kä-pylä 1 ad + 3 pm p. Lokakuun jälkimmäi-seltä puoliskolta havaintoja vielä kuudesta syyslinnusta. Vuoden viimeinen ja marras-kuun ainoa lintu oli huomionarvoisen myö-häinen viivytelijä: 19.11. Kuo Sammal-niemi 1 p.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*

Kevätmuutto käynnistyi huhtikuun puoli-välissä ja laji yleistyi 19.–21.4. Useimmat kevätkerääntymät jäivät muuton sesonki-vaiheessakin vaatimattomiksi, suurimmat sentään kohtuukokoisia: Lap Linnansalmi 26.4. 25 p ja 1.5. 23 p sekä 3.5. Tuu Kan-kaalan pelot 22 p. Kesähavaintoja kertyi vähän ja syksykin sujui vaisuissa merkeis-sä. Syysmuutolle valmistautuvia taivaan-vuohia havaittiin vain 1–4 linnun keräänty-minä ja suurimmaksi laumaksi jäi 28.9. Si Vehkamäki a8 p lennossa. Lokakuun puoli-välin jälkeen tavoitettiin vielä ainakin kymmenen pukkia, joista ainoa marras-kuulle asti virotellut lintu oli poikkeuksel-lisen myöhäinen: 22.11. Kuo Riistavesi Keskimmäinen 1 p. Pohjois-Savosta on tiedossa vain yksi myöhäisempi syys-havainto lajista.

HARMAAHAIKARA JA MERIMETSO

Jyrki Uotila

Merimetso. ILKKA MARKKANEN

Harmaahaikara *Ardea cinerea*

Keväältä havaintoja 16 yksilöstä, joista 3 nähtiin muuttolennessa Sii Vehkamäellä. Syksyllä yksilömäärä huiteli sadan tienoil-la. Suurimmat ryppäät: Kuo Hussolansaari 10 p, Kei Sammakkolampi 8 p, Sii Raasio 7 p ja Tuu Viitamäki 7 p.

Merimetso *Phalacrocorax carbo*

Talvelta havaintoja kahdelta paikalta. Ensin 4.12.–21.1. Kuo Puutossalmi 1 p, paitsi Tapanina, jolloin paikalla oli kaksi lintua. Helmikuulta tippui vielä kaksi ilmoitusta (4.2. ja 9.2.) Lep Konnuksen kanavalta. Liekö Puutossalmen lintu? Kevähavainto-

ja 19 yksilöä, eniten Vrk Lehtoniemi 4.5. 6 p. Syksyn yksilömäärä nousi 50 kieppeil-le stajarien ansiosta. Kuo (Nil) Kukkurin-mäellä muutti 28.9. 31 (25+5+1) merimet-so ja Sii Vehkamäellä meni samana päi-vänä 28 (25+3) lintua. Isoin parvi lienee sama.

PETOLINNUT

Kalevi Rutonen ja Seppo Räsänen

Nousuvuosi jäi tulematta. Petolintujen elämän täytti taistelu vähenevien ravintovarojen hyödyntämisestä. Pesinnät jäivät monelta lajilta väliin. Selviytyjä oli huuhkaja, jonka soidinääntä päästiin kuulemaan useammalta reviiirtä. Myös lapinpöllöt yllättivät runsaammalla esiintymisellään. Nälkävaellus toi lintuja tännekin. Metsiemme peruspöllön helmipöllön kanta putosi reilusti. Jos pesintään ryhdyttiin, ne keskeytyivät niukkeneviin ravintovaroihin. Viirupöllölle kävi samoin. Yhtä vähäistä pesien määrää saadaan hakea vuodelta 2000 saakka. Ilonaiheisiin kuuluivat lehtopöllön sekä merikotkan pesinnät.

Merikotka. TERO PELKONEN

KOTKAT

Maakotka *Aquila chrysaetos*

Maakotkia maakunnassa edelleen vähäisestään. Vain 30 havaintoa kirjattiin. Havainnoista 20 koski muuttavia lintuja ja 10 paikallista yksilöä. Muuttavia keväällä 11 ja syksyllä 9. Kotkahavaintoja eniten Kuo (11). Maakotkan heikko poikastuotto pesimäalueilla jo useana vuonna peräkkäin näkyy myös maakuntamme kevät- ja syys-havaintojen kotkamäärissä.

Merikotka *Haliaeetus albicilla*

Merikotkahavainnot vähenivät edellisestä vuodesta merkittävästi. Havaintoja tehtiin kaikkiaan 173 yksilöstä. Muuttaviksi määritettiin 115 merikotkaa. Syksyllä muutti 63 ja keväällä 52 lintua. Vilkkainta muutto oli Kuo 61 m ja Sii 45 m. Kevään paras muuttopäivä 23.4 5 m Sii Ahmon pellot. Syksyn paras 4.10 6 m Kuo Nil Kukkurinmäki.

Jo vuosia odotettu merikotkan ensi pesintä maakunnassamme toteutui. Yhden

poikasen pesä löytyi Kei Nilakalta sääksen pesien tarkastuksen yhteydessä. Pesimäaikaisten havaintojen perusteella mahdollisia uusia pesäpaikkoja voisi ilmaantua aivan lähitulevaisuudessa Keiteleen pohjoisosiin sekä Maaningalle.

HAUKAT

Seppo Räsänen

Hiirihaukka *Buteo buteo*

Havainnot vähenivät reilusti edellisvuosien tasosta. Kevään ensimmäinen havainto 7.4. Rau Rastunsuo 1 m. Huhti-toukokuussa havaintoja kertyi 126 yksilöstä, joista 94 m. Suurin kertymä saatiin 14.4. Kuo Nil Kukkurinmäki 9 m. Eniten havaintoja saatiin huhtikuun puolivälissä.

Pesintöjä varmistettiin 14 ja reviiirejä 7. Kaavin 8 pesintää tuottivat kaikkiaan 19 poikasta. Olipa joukossa yksi 4 poikasen pesäkin. Tämä olikin yllättävää, sillä saman seudun pöllöillä oli lähes nollapesintävuosi. Joitakin pikkujyrsijöitä paikallisesti maastossa on ollut, mihin myös viittasivat pesiltä löytyneet saalistähteet.

Syksyiset havainnot jäivät myös alhaisiksi; 74 p, m tai kiert. Syysmuuton suurin kertymä oli 7.9. Kuo Nil Kukkurinmäki 12 (9 m, 3 p). Viimeisin havainto 7.10. Kuo Nil Kukkurinmäki 1 m.

Hiirihaukka. ILKKA MARKKANEN

Tuulihaukkakoiras. HANNU KÄRKKÄINEN

Muuttohaukka *Falco peregrinus*

Havaintoja koko vuonna oli vain 11 yksilöstä. Ensimmäinen havainto 15.4. Son Petäys 1 p. Viimeinen havainto 3.10. Sii Vehkamäki 1 juv kiert.

Piekana *Buteo lagopus*

Kun myyriä ei enemmälti Pohjois-Savon maastoissa vipeltänyt, eivät piekanatkaan pysähtyneet tänne muuttomatallaan. Havainnot jäivät reilusti alle puoleen edellisvuodesta; kaikkiaan 329 yksilöä. Ensimmäinen havainto 1.4. Ves Niinvesi 1 m. Touko-huhtikuun aikana stajattiin 181 pääosin muuttavaa yksilöä. Suurimmat kertymät 22. ja 27.4. Sii Vehkamäki 24 m.

Syysmuutolla nähtiin 148 yksilöä. Suurin kertymä 28.9 Sii Vehkamäki 21 m. Viimeinen havainto 30.10. Kei Lappakylä.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Kanahaukkaa havaitaan melko tasaisesti ympäri vuoden. Pesimisaikana havaintoja saadaan vähän. Koko vuonna havaintoja saatiin 199 yksilöstä. Alkuvuonna tammi-maaliskuun aikana 57 enimmäkseen p tai kiert tyypillisesti saalistuspuuhissa myös taajamien läheisyydessä.

Pesinnät varmistuvat enimmäkseen renkastajien tarkastuskierroksilla tai lentopoi-kuuhavaintoina. Havaitut pesinnät ja revii-rit kunnittain: Kaa 7+5, Kuo 3+1, Pie 3+0, Rva 0+1, Sii 0+1, Tuu 1+1.

Kanahaukka. ILKKA MARKKANEN

Loppuvuoden havaintoja kertyi syys-joulukuun ajalta 94 yksilöä, yleensä nuoria.

Varpushaukka *Accipiter nisus*

Talviaikana varpushaukka on miltei vakiovieras ruokintapaikoilla. Tammi-helmikuussa havaintoja 96 yksilöstä. Kevätmuutto lisää havaintojen määrää huhtikuussa. Huhti-toukokuussa havaintoja 152, suurin osa m. Muuttoaikaiset havainnot vähenivät alle puoleen edellisvuodesta. Suurin kertymä 15.4. Sii Keskimäinen 12 m.

Vain viisi pesintää varmistui (Kaa 2, Kuo, Pie ja Suo), jonka lisäksi 2 reviiriä. Syksyllä havaintoja kertyi jälleen runsaasti. Elo-joulukuun aikana tehtiin havainnot 365 yksilöstä. Muuttoa havaittiin pääosin syyskuusta lokakuun alkupuolelle. Suurin kertymä 25.9. Kuo Maaninka Myllymäki 15 m.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

Ensimmäinen havainto 6.4. Lep Kauppi-lanmäki 1 m. Huhti-toukokuussa havaintoja oli alle kolmasosa edellisvuoden havainnoista, 110 p, m tai kiert. Myyrien vähäisyys näkyi tuulihaukankin esiintymisessä. Pesintöjä silti löytyi, vaikkakin puolta vähemmän kuin edellisvuonna. Havaitut pesinnät kunnittain: Iis 1, Kaa 3, Kuo 4, Kiu 1, Lap 1 ja Pie 8. Lisäksi havaittiin 3 reviiriä (Iis, Kuo ja Sii).

Elo-lokakuussa havaittiin 214 yksilöä. Viimeinen havainto 24.10. Kuo Käärme-lahti 1 p.

PÖLLÖT

Huuhkajaa tavattiin 35 reviirillä, joista kolmesta pesälöytö. Vaikka reviirimäärissä olikin nousua, kanta edelleen alhainen, kun vertaa sitä huippuvuoden 2009 83 reviiriin. Reviirihavaintoja tehtiin etenkin Kuo, Lep ja Ter alueilta. Pesät löytyivät Jua, Kuo, Ter ja Var. Pesillä nälkävuodesta kertovat poikasmäärät 1+ 1 + 2 poikasta. Huuhkajan pesäpaikkoja kyllä tarkastettiin kiitettävästi, mutta laihoihin tuloksin.

Huuhkajaretkiä kannattaa tehdä myös syksyisin, jolloin linnut kuuluttavat reviiriään innokkaasti paljastaen samalla seuraavan kevään mahdollisen pesäpaikan.

Hiiripöllö havaintoja vain 23 yksilöstä.

Havainnot pääosin tammikuussa ja marraskuussa Kuo, Lep ja Iis alueilla. Selvästi muuttolennossa oleva lintu marraskuussa Rau SE. Hiiripöllön havaintomäärät hyvin vaatimattomia verrattuna vaellusvuoden 2013 378 lintuun. Hyviä hiiripöllön vaellusvuosia ovat olleet myös vuodet 2005 (72), 2014 (149) sekä 2017 (87).

Iisalmen lehtopöllön poikaset. JANNE TASKINEN

Varpuspöllön esiintyminen vähäisempää kuin edellisenä vuotena. Paikalliseksi määriteltyjä lintuja havaittiin 96 yksilöä sekä kolme pesintää. Pesät löytyivät Kuo, Pie ja Sii. Poikasia ihan kelpo määrä 6+6+5 poikasta. Varpuspöllöhavaintoja tehtiin eniten Kuo (26), Lep (16) ja Tuu (14).

Lehtopöllöstä havainnoitiin yhdestä revieristä (Jua, Kuo), yhdestä paikallisesta pöllöstä (Var) sekä yhdestä pesinnästä tuulihaukan pesälaatikossa (Iis). Pesästä lähti maailmalle kaksi poikasta. Edellinen pesälöytö vuodelta 2011. Eniten revierejä tavattiin 2014 (11).

Viirupöllön esiintyminen vaatimatonta. Vain 24 revieriä ilmoitettiin. Nälkiintyneillä pöllöillä ei ollut mahdollisuuksia pesimiseen. Oman elonliekin ylläpitäminen vei kaiken energian. Pesimisestä luopuminkaan ei aina riittänyt. Neljä viirupöllöä löydettiin nälkään kuolleina (Kuo, Suo ja Var). Pesälöytöjä ainoastaan 6 (Kaa ja Pie), mikä oli vuosisadan pienin määrä. Parhaimmillaan pesiä löytyy vuosittain runsaat 50. Kaksi pesää tuhoutui kesken haudonnan. Kuo törmättiin kahden poikasen maastopoikueeseen.

Lapinpöllöjä tavattiin 27 lintua, mikä on hyvä määrä. Reviereistä ja pesinnöistä ei ilmoitettu. Runsaimmin havaintoja tammi-kuulta (13) ja helmikuulta (6). Eniten lapinpöllöhavaintoja Jua ja Kuo (6).

Suopöllöstä havainto ilahduttavasti 25 linnusta sekä yhdestä maastopoikueesta. Eniten suopöllöjä tavattiin Iis ja Kuo Maa. Kevään ensimmäinen 25.4. Kuo Maa.

Lapinpöllö. HANNU KÄRKKÄINEN

Kiukkuinen naaras ei päästä rengastajaa pesälleen, mutta antoi kuitenkin kuvata sen kopterilla. Kuopio, Vehmersalmi 16.7.2018. ARI LYTYIKÄINEN

Parhaiten suopöllön löytää sarvipöllön tapaan suurilta peltoaukeilta.

Sarvipöllöjä maakunnassa vähänlaisesti. Suopöllöä selvästi niukempi esiintyminen. Havainto kahdesta reviiristä (Kuo ja Rau), yhdestä maastopoikueesta (Kuo Maa) sekä neljästä paikallisesta linnusta. Hyvinä ravintovuosina saatetaan tavata runsaat 20 pesimähavaintoa. Kevään ensimmäinen 10.4. Iis.

Helmpöllöjen reviirimäärä laski kolmanneksen edellisestä vuodesta. Reviirejä havaittiin 50, mikä oli huonoin määrä siten vuoden 2010 (26). Löydetyt kuusi pesää kertovat vaisusta helmpöllövuodesta. Pesistä kolme tuhoutui tai keskeytyi.

Runsaimmin pöllöjä äänessä Iis (9), Kuo (8) ja Vie (6).

KALASÄÄSKI

Ari Lytyikäinen

Pesimistuloksessa vaihtelua 2018

Pesimiskaudella 2018 tarkastettiin maakunnan alueella 211 kalasääsken pesäpuuta. Asutuksi todettiin 116 pesää, 18 vähemmän kuin edellisellä vuotena. Pesimistulos jäi pitkän ajan keskiarvoa huonommaksi. Kunnittain tarkasteltuna maakunnan tiheimmän kalasääskikannan alueita ovat Kuopio, Rautalammi, Pielavesi, Suomenjoki ja Sonkajärvi. Tälle alueelle ilmestyi taas muutamia uusia pesiviä pareja. Lievä kannan vahvistuminen jatkui myös Koillis-

Savon alueella. Iisalmelta ei ole toistaiseksi löytynyt pesiviä kalasääskiä.

Pesimistulos (poikasten määrä/asuttu pesä) on tutkimuksen aikana vaihdellut noin välillä 1,5-1,8. Vuoden 2018 tulos 1,57 on sama kuin edellisellä, myös pesintätulokseltaan heikkona vuotena ja selvästi pienempi kuin vuoden 2016 hyvä tulos 1,78. Tulos on kuitenkin lähellä 2010-luvun keskiarvoa. Havaittujen poikueiden määrä, 87, on selvästi pienempi kuin vuosina 2016 ja 2017. Poikasten määrä, noin 180, on noin 30 vähemmän kuin kahtena edellisellä vuotena.

Pesintämenestyksessä on huomattavaa alueellista vaihtelua. Pielavedellä pesinnä tuottivat varsin hyvin poikasia, noin 1,8 pesintäyritys. Etelämpänä Rautalammin reitin vesillä tulos oli keskimääräistä huonompi, Rautalammin noin 1,4 ja Suomenjoella noin 1,2 poikasta /pesintä. Kuopiossa tulos oli hyvä, 1,8 ja Sonkajärvellä kohtalainen, 1,5 poikasta /pesintä. Lapinlahti-Varpaisjärven alueella todettiin yksi asuttu pesä, ei poikasia, Vesannolla vain yksi asuttu pesä.

Pesimiskauden alkupuolen tuulinen sää on todennäköisesti vaikuttanut saalistusmenestykseen, haudonnan onnistumiseen ja pienten poikasten selviytymiseen. Keskeytyneitä pesintäyrityksiä sekä edellisen syksyn ja talven aikana tai pesintäkauden aikana hajonneita ja pudonneita pesiä todettiin jonkin verran tavanomaista enemmän. Leppävirran Suvasvedellä 1970-luvulta lähtien käytössä ollut pesäpuu kaatui heinäkuun alun myrskyssä ja samalla pesintä tuhoutui.

Kahden viimeisen kauden aikana osa pesistä on tarkastettu ja kuvattu kuvauksella kopterilla (drone). Tämä on merkittävä parannus tutkimusmenetelmiin. Vaarallisen lahoissa tai muuten mahdottomissa paissa olevien pesien poikasista saadaan tarkka tieto nopeasti ja luotettavasti.

Pesien tarkastamisesta ovat kantaneet päävastuun Kalevi Rutonen, Ari Lytyikäinen ja Tapio Osala. Vesa Hyyryläinen on käynyt Paltamosta käsin Vieremän pesäpaikat ja osalla Sonkajärven pesistä. Seppä-Räsänen on tarkastanut Kaavin pesät ja yhden Tuusniemen ja Kuopion Nilsiänselän pesistä. Kari Oittinen on aikaisempina vuosina kiertänyt Rautalammin ja Vesannon vesistöjen läntiset järvet, mutta hellekesänä 2018 voimat eivät enää riittäneet. Tätä kiitotietoa tuli suruviesti. Kari oli menehtynyt vaikean sairauden uuvuttamana.

Kopterikuva kalasääsken pesästä pienen luodon männyssä. Pesässä on kolme poikasta. Kuopio, Vehmersalmi 16.7.2018. ARI LYTYIKÄINEN

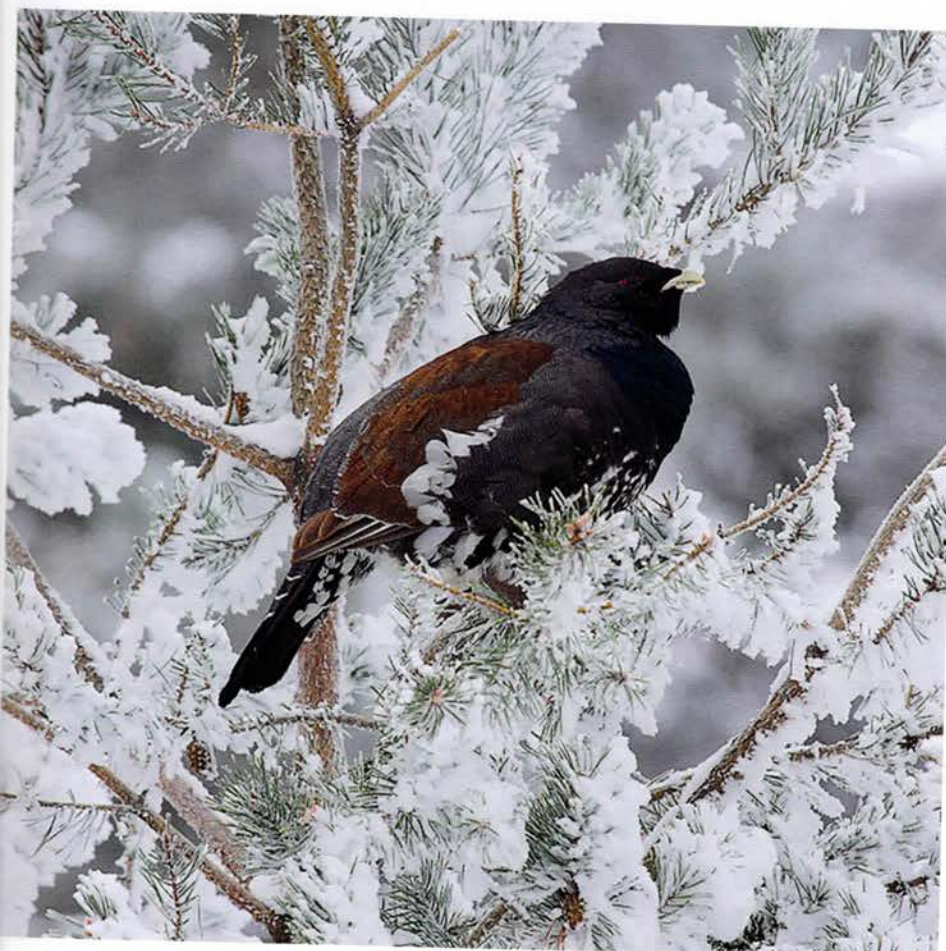

KANALINNUT

Jyrki Uotila

Peltopyy. ILKKA MARKKANEN

Riekkö

Koko vuodelta 10 havaintoa 15 yksilöstä. Ja jokainen havainto tuli eri paikasta.

Teeri

Joulukuinen (14.12.) 120 linnun parvi Rau Rastunsuolla oli ainut mainitsemisen arvoinen havainto.

Metso

Helmikuinen 8 kukon parvi Tuusniemellä oli parasta, mutta muutenkin ilmoitusten määrä tuntuisi olevan kasvussa.

Fasaani

Suurin kertymä 4.1. Kuo (Nil) keskusta 15 p. Muutenkin Nilsiässä kanta vaikuttaa vahvalta, sillä 7.11. talvilintulaskennassa ynnättiin 25 fasaania.

Metso. OLLI KORHONEN

LOKIT, KYYHKYT, TIKAT JA VARPUSLINNUT

Jyrki Uotila

Harmaalokit. KARI HÄNNINEN

LOKIT

Naurulokki *Larus ridibundus*

Kallansillan kevätluippu 23.4. 3500 p oli lähes edellisvuoden lukemissa (3900 p).

Kalalokki *Larus canus*

Kallansiltojen kevätmaksimi naurulokin kanssa samana päivänä (23.4.) 1180 p, missä on nokitusta 500 edellisvuoteen.

Selkälokki *Larus fuscus*

Suurin ilmoitettu lukema Kallansilloilta tältä keväältä oli todella alhainen, 15.4. 60 p. Edellisvuoden ynnäys oli 240 p.

Harmaalokki *Larus argentatus*

Edellisvuodelta jääneet viimeiset argarit nähtiin vielä tammikuussa Kuo Puutossalmella (ja Heinälamminteella) sekä Rau Tyyrinvirralla. Ensimmäiset kevätmuuttajat ilmoitettiin vasta 12.3., jolloin Vrk Lehtoniemessä paikallisti 40 lокkia. Kuo Puutossalmelle ekat 2 ehtivät jo seuraavana (13.3.) päivänä, mutta vasta kuun lopulla päästiin suurempiin lukuihin: 30.3. Vrk Huruslahti 172 p, 30.3. Kuo Puutossalmi 220 p ja 31.3. Vrk Huruslahti 255 p. Suurimmat numerot raapustettiin vihkoihin 9.4. Kuo Kallansilloilla, 750 p. Syksyllä Kuo Heinälamminteeltä ilmoitettiin seuraavat marraskuiset massat: 9.11. 300 p ja 15.11.

200 p. Viimeiset harmaalokit nähtiin totuusti joulukuussa mm: 1.–16.12. Rau Tyyrinvirta 20 p, 12.12. Kuo Heinälamminteella 18 p ja 17.12. Kuo Heinälamminteella 13 p.

Merilokki *Larus marinus*

Keväältä 15 havaintoa. Eniten nähtiin Vrk Huruslahdessa, jossa oli 16.4. 6 p. Syksyllä nähtiin vain Kuopiossa (Puutossalmi, Kallansillat ja Heinälamminteella) ja viimeinen havainto tehtiin 8.12. Heinälamminteella.

Kalatiira *Sterna hirundo*

Leppoisa parvi syksyltä, 29.7. Iis satama 150 p.

KYYHKYT

Uuttukyyhky *Columba oenas*

Keväällä ilmoitettiin 30 yksilöä, joista 8 samassa parvessa 12.4. Vrk Lehtoniemessä. Syksyllä 22.9. Kuo Riistavedellä nähty yksilö oli ainut.

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Tammikuussa Kuo keskustan liepeillä seikkailli yksi sepelpulu 20.-25.1.

Tervapääsky *Apus apus*

Syksyllä 14.10. Ter Kopolassa nähty yksilö oli tavallista myöhäisempi.

TIKAT

Käenpiika *Jynx torquilla*

Lajilla oli tavallista heikompi esiintyminen. Yksilöitä vain 19, ei pesintöjä ja vuoden viimeinen jo 12.6.

Harmaapäätikka *Picus canus*

Talvella taas runsas esiintyminen ja havaintoja tuli ympäri maakuntaa, kiitos pihabongauksen. Seuraavassa kunnittaiset yksilömäärät: Iis 5, Kaa 7, Kei 6, Kiu 5, Kuo 45, Lap 10, Lep 18, Pie 1, Rau 7, Sii 11, Son 3, Suo 8, Ter 6, Tuu 16, Vrk 16, Ves 6 ja Vie 2. Yksilömäärä yhteensä 172. Pesintöjä varmistui kolme, Kaa, Kuo ja Lep.

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Kevään yksilömäärä noin 30, mutta syksyllä havaittiin alle 10 yksilöä.

Pikkutikka *Dendrocopos minor*

Talvihavaintoja 9 yksilöstä, joista 4 viihtyi Tiiran mukaan pidempään ruokinnalla.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Talvihavaintoja vain 9 yksilöstä. Ja muutenkin havaintoja tavallista vähemmän, eikä metsäretkeily innosta enää?

Pikkutikka. MARKKU UKKONEN

Pikkulokki. ANNE MOILANEN

Turkinkyhky. ILKKA MARKKANEN

Valkosekätikka. PETTERI OVASKAINEN

Keltavästäräkki. ANNE MOILANEN

VARPUSLINNUT

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*
Kevään ainut 25.5. Kuo Riistavesi 1 p ja syksyn yksilömäärä vain noin 15.

Keltavästäräkki *Motacilla flava*
Syksyllä (25.8.) kunnan rypäs Sii Jälän pelloilla eli 250 p.

Tilhi *Bombycilla garrulus*
Alkuvuodesta liikehdintä vaimeni totutusti. Tammikuussa ilmoitettiin vielä muutamia noin 100 parvia, mutta helmikuussa suurimmissa parvissa oli enää reilu 20 yksilöä. Maaliskuussa ja huhtikuun alussa parvet suurenivat yli 50 yksilön ja tämän jälkeenkin riitti vielä pikkuparvia aina 18.5. asti,

jolloin Sii Vehkamäellä nähtiin kevään viimeinen tilhi. Pesimäaikaisia havaintoja puolentusinaa. Syysliikehdintä alkoi elokuun lopulla, mutta vasta 21.9. kuitattiin eka kolminumeroinen parvi, Tuu keskusta 200 p. Ja siihen se vaellus sitten lopahtikin, sillä loppuvuonna ilmoiteltiin vain pikkuparvia.

Koskikara *Cinclus cinclus*
Talven yksilömäärä oli vain 150, kun se edellisenä talvena oli 280, mutta kara olikin silloin vuoden laji ja erityistarkkailussa.

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*
Heti vuoden alkuun saatiin talvihavainto, 4.1. Lep Konnus 1 p.

Punarinta. PETTERI OVASKAINEN

Punarinta *Erithacus rubecula*
Talvelta ilmoitettiin 8 lintulautavierasta, Kuo 3, Pie 2, Rau 1, Suo 1 ja Vrk 1, näistä ainakin Rautalammin lintu sinnitteli läpi talven ja se nähtiin paikalla vielä 9.4.

Sinirinta *Luscinia svecica*
Keväällä nähtiin vain 6 yksilöä, Kaa 2, Kuo 3 ja Lep 1. Syksyllä sentään päästiin ihan normaaliin lukemaan, eli 30 yksilöön, joista viimeinen vasta marraskuussa, 2.11. Iis Peltosalmi 1 p.

Mustarastas *Turdus merula*
Talven yksilömäärä selvästi paria edellistalvea (130 ja 100) suurempi, eli noin 300. Paras paikka edelleenkin Kuo Päiväranta 9 p. Kevätmuutto pääsi tosissaan käyntiin vasta huhtikuun alkupäivinä, kuten seuraavista lintulautakuiteista ilmenee, 8.4. Kaa Kortteinen 14 p ja Son Luomajoki 21 p.

Räkättirastas *Turdus pilaris*
Joulukuussa ja tammikuun alussa liikkui vielä useita noin sadan räksän parvia ympäri maakuntaa sekä yksi hieman suurempi lössi, 7.12. Kuo Puutosmäki 800 p.

Laulurastas *Turdus philomelos*
Syksyn viimeinen vasta 14.11. Kuo Julkula 1 p.

Kulorastas *Turdus viscivorus*
Kevään suurin kertymä peräti 57 p 20.4. Rau Rastusuolla.

Kultarinta *Hippolais icterina*
Vain 8 laulajaa Kuo 2, Lep 2, Tuu 2, Vrk 2.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*
Talvihavaintoja tippui edellisvuosia enemmän. Joulukuussa Sii keskustassa nähtiin yhteensä 3 (1/2) kerttua ja Vrk Kommilassa naaras. Kuo Itkonniemellä nähtiin koiras tammikuun alkupäivinä noin viikon ajan. Näiden lisäksi pihabongareilta (27. ja 28.1.) tuli vielä 3 ilmoitusta, Kuo 1 ja Vrk 2. Eka kevätmuuttaja havaittiin jo 29.4. Kuo Kaislastenlahdella. Ilmoitettuja laulelijoita vakiomäärä, eli reilu 60.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*
Laulelijoita normimäärä, eli noin 40.

Tiltalti *Phylloscopus collybita*
Kevään eka jo 12.4. Rau Tyyrinvirralla.

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*
Syysmuutolta hieman messevämpi lukema: 8.8. Sii Raasio 150 p, joista 103 sai mutterin koipeensa.

Hippiäinen. PETTERI OVASKAINEN

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Läuleljiöitä hieman alle 30, eli pientä pudotusta edellisvuosista. Syksyn viimeiset syyskuussa 8.-9.9. ja 15.9. Kaa Kortteinen 1 p.

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Kevään eka jo 19.4. Vie Savikossa.

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*

Talvi- ja kevähavainnot koskivat pääosin talipötköillä ruokailevia pikkuparvia (max 10 lintua) ja maastossa nähtyjä kiertelijöitä ilmoitettiin vähemmän. Pesintään viittavia kuitteja tuli 4, joista yksi oli löydetty pesä ja yksi lentopoikue.

Kuusitiainen *Parus ater*

Syksyllä Siilinjärveltä ilmoitettiin muutama vaelteluhavainto: 28.8. Raasio 9 NW, 15.9. Raasio 10 W, 16.9. Autioranta 13 W ja 25.9. Vehkamäki 17 S.

Sinitiaisen *Parus caeruleus* ja

Talitiaisen *Parus major*

Kevätmuutolta mielenkiintoinen kuittaus, 4.3. Iis Marjahaka 38 sinttiä ja 63 talitinttiä W.

Pähkinänakkeli *Sitta europaea*

Talvella kuitattiin 5 pihabongattua nakkeliä, Iis 1, Kaa 1, Kuo 1 ja Rau 2. Syksyllä havaittiin niin ikään 5 nakkeliä ja kaikki Kuopiossa.

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*

Ilmoituksia tuli vain kolmesta linnusta ja kaikki Kuo Riistavedeltä (1+2).

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*

Ainoastaan 24 talvilekkua.

Närhi *Garrulus glandarius*

Pientä vaeltelua syksyllä. Huippu 16.9., jolloin Sii Autiorannassa ynnättiin 78 ja Sii Raasiossa 77 vaeltelijaa. Seuraavana päivänä (17.9.) Sii Raasiossa meni vielä 60 närheä.

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes*

Talvihakkeja 12, joista 5 samalla ruokinnalla Iis Paloistenkadulla.

Mustavaris *Corvus frugilegus*

Kevähavainnot tuli nirkoisesti ja yli puolet (7) niistä kuitattiin Kuo Heinälamminteeltä välillä 27.3.–12.4. ja koskivat yhtä tai kahta lintua. Heinälamminte ulkopuolella nähtiin vain 5 lintua, Kuo 1, Lep 1, Tuu 1 ja Vrk 2. Näiden lisäksi syksyllä, tai oikeastaan juuri ja juuri talvella, saatiin vielä yksi havis, 1.12. Iis Väisäsen kotiliha 1 p.

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Talvihavainnot 6 yksilöstä, Iis 2, Kuo 3 ja Lap 1.

Peippo *Fringilla coelebs*

Talven erikoisuus oli peippolintujen runsas

esiintyminen ruokinnoilla ja Tiiraan kertyi talven aikana kaikkiaan 360 havaintoriviä. Yksilömäärä oli päällekkäiset ilmoitukset karsien kymmenkertainen edellisvuoteen (30) verrattuna, eli 335, mistä aika tarkkaan puolet eli 165 tuli pihabongareilta. Seuraavassa listataan kunnittain kaikki havaitut pihabongatut: Iis 32\15, Kaa 5\0, Kei 2\0, Kiu 18\18, Kuo 122\40, Lap 62\44, Pie 1\1, Rau 29\26, Rva 1\1, Sii 31\7, Son 2\2, Suo 20\0, Tuu 8\4, Vrk 13\2, ja Vie 5\5. Kaksinumeroisia ilmoituksia (10–15 peippoja) kertyi 10 paikalta.

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Peipon tapaan myös järrejä oli talvella tavallista enemmän. Kokonaisuksilömäärä oli 42, ja pihabongarien osuus summasta oli kolmannes, eli 14. Osa näistä taisi jäädä pesimään, sillä Ylä-Savon (Rva ja Son) vakiolinjoilta kuitattiin yhteensä 16 ”laulavaa” järriä.

Tikli *Carduelis carduelis*

Talvella ilmoitettiin leppoisan kokoinen parvi, 4.1. Vrk Käärmeniemi 33 p.

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Talvella myös vihervarpusia nähtiin tavallista enemmän, mm. 26.1. Kuo hautausmaa 45 p. Niin ikään syksyllä tehtiin kaksi suurinumeroista ilmoitusta: 11.9. Kaa keskusta 400 kiert. ja 19.9. Kuo hautausmaa 480 (400+80) p.

Urpiainen *Carduelis flammea*

Talvisten urpojen yleisyyttä kuvastaa hyvin pihabongausviikonlopun (27. ja 28.1.) 260 havaintoriviä. Aprillipäivänä Kuo Palonurmella laskettiin vaeltelevia urpiaisia ja päädyttiin lukemaan 517. Lähes samaan lukemaan päästiin Rau Rastunsuolla 18.4. 450 NE. Syksyltä tippui pari mukavampaa kuittia: 3.10. Kuo Puutossalmi 650 m ja 8.10. Kuo Haapaniemi 750 kiert.

Tundraurpiainen *Carduelis homemanni*

Talvihavaintoja turpiaisista kertyi muiden carduelis-lajin tapaan tavallista enemmän, eli 80 yksilöä. Mielenkiintoista havainnoisista oli se, että maaliskuu oli nollakuukausi, mutta huhtikuun alkupäivinä nähtiin yllättäen 7 paikalla.

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera*

Koko vuodelta vain 4 havaintoa: 8.4. Tuu Kaatramäki 2 p, 15.7. Lep Itkolanpiha 1\1 p, 5.9. Iis Venakkoniemi 1 p, 10.12. Kuo Ruuskalansaari 1 NW.

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*

Keväältä totutut 10 havaintoa, mutta kesäkuussa tehtiin mukavasti 4 havaintoa, mm 3.6. Son Kokkokankaan vakiolinja 6 p. Syksyllä vain 3 havaintoa.

Taviokuurna *Pinicola enucleator*

Talvihavaintoja reilu 80, joista suurin lukema, 22.12. Kuo Kolmisoppi 50 p.

Nokkavarpunen

Coccothraustes coccothraustes

Keväältä 5 (Iis 1, Kuo 1, Lep 2 ja Sii 1) ja syksyltä 2 (Kuo 1, Lap (Vjä) 1) havaintoa.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

Alkuvuodesta pari talvihavaintoa, 1.12. Son Petäys 1 p ja 26.2. Kiu Remeskylä 2 p. Syysmuutolla havaittiin lokakuussa 8 kertaa.

Keltasirkku *Emberiza citrinella*

Kuo Käärmelahden talviparvi kasvoi edellistalvesta 150 sirkulla ollen nyt pyöreät 500.

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Nyt se sitten tapahtui. Peltosirkun ensimmäinen nollavuosi.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Ylä-Savon linjoilta eikä muualtakaan maakunnasta löytynyt ainuttakaan pohjansirkku, joten vuoden eka havaittiin vasta 24.8. Kuo Pisankoskella. Syksyn havaintosumma oli yhteensä 14.

Peippo. PETTERI OVASKAINEN

Keltasirkku. PETTERI OVASKAINEN

Pohjansirkku. KARI HÄNNINEN

Rusotasku. PEKKA RUOTSALAINEN

Katsaus vuoden 2018 harvinaisuuksiin

Juha Väätäinen, Marko Kelo & Pertti Renvall

Katsauksessa käsitellään vuoden 2018 harvinaisuudet Pohjois-Savossa. Katsaukseen on valittu meillä harvinaiset ja vähälukuiset lajit. Havainnot on koottu Tiiran havaintojärjestelmästä ja yhdistyksen alueharvinaisuuskomitea (AHK) tai valtakunnallinen rareiteetikomitea (RK) ovat tarkastaneet julkaisukelpoisuuden. AHK:n jäseninä toimivat Pertti Renvall (pj), Marko Kelo, Eelis Rissanen ja Juha Väätäinen.

Rarivuosi 2018

Retkeilyn puolesta säät suosivat, sillä kevät oli lumisen talven jälkeen aurinkoinen ja lämpöä riitti toukokuulle asti. Kesäkuun viileämmän jakson jälkeen hikoilimme helteessä elokuun lopulle. Tuulet olivat valtaosiltaan etelän ja lännen välillä vielä syksylläkin, joten itäistä linturyynnistystä ei tänä vuonna ollut. Hanhet ja vesilinnut menivät rajan takaa, eikä juuri harvinaisuuksiakaan tai isompia vaelluksia ollut. Pohjoisen petolinnut menivät tipoittain, mutta 2.9. Rautavaaran Kangaslahdessa sentään nuori niittysuo-haukka seikkaili aamusumussa.

Vuoden Tapaus ja ainoa Pohjois-Savolle uusi laji oli rusotasku, joka löytyi 27.4. Varkaudesta. Yksilö saatiin hyvin dokumentoitua ja voitiin määrittää myös alalajilleen (*melanoleuca*). Kyseessä on samalla koko maalle uusi alalaji, sillä rusotaskua ei Suomessa ole

aiemmin määritetty alalajilleen. Vuoden toinen suurharvinaisuus oli mustakaularastas, joka löytyi 21.10. Maaningan Käärme-
lahdesta. Mustakaularastashavainnon käsittely RK:ssa on kuitenkin vielä tämän julkaisun painoon mennessä kesken.

Jalohaikarat jäivät tänä vuonna etelämmäksi, lampivikloa ei havaittu kertaakaan, mutta kehrääjiä sentään löytyi hieman tavanomaista enemmän (7). Lapintiaisella oli valtakunnallisestikin näkynyttä vaellusta ja niinpä Pohjois-Savossakin tehtiin lajista havainto 12 linnusta. Kuikan alueen kuudes luotokirvinen löytyi 12.4. Rautalammin Nokisenkoskelta.

Katsauksen rakenne

Katsaus noudattelee aikaisempien vuosien mallia. Merkittävimpiä havaintoja on kommentoitu erikseen. Mikäli havaintoa ei ole kommentoitu, se ei poikkea lajin normaalista esiintymiskuvasta. Tieteellisen nimen jälkeen sulussa oleva luku kertoo havaintojen yksilömäärän. Lajihavainnot ovat aikajärjestyksessä. Lisäksi mainitaan paikka, yksilömäärä, mahdolliset merkinnät sukupuolesta ja iästä sekä tila-tieto (muuttava, paikallinen ym.) Havainnoijien lukumäärä on rajattu muutamaa poikkeusta lukuunottamatta neljään ja nimet on kirjoitettu kokonaan. Ensihavainnon tekijä on pyritty laittamaan ensimmäiseksi. Käytetyt lyhenteet ovat vakiintuneen käytännön mukaisia.

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* (1)

28.–29.4. Ves Hintikansalmi 1 ad p (Jussi Viding ym.).

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus* (13)

26.4. Kuo Nilsia, Lohilahti 2 p (Tapio Korhonen), 29.4.–3.5. Tuu Koivulahti 1 p (Seppo Neuvonen), 6.5. Rau Rastunsuo 2 p (Pekka Savolainen, Ari Tossavainen), 11.5. Kuo Maaninka, Lapinranta 2 ad p (Markku Ukkonen ym.), 12.–15.5. Kuo Maaninka, Lapinranta 1 ad p + 1 (+1kv imm) p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen ym.), 22.5. Rau Aaronkallio 5 NE (Merja Värtö-Niemi), 6.10. Suo Pörölämäki 1 p (Pekka Savolainen).

Lyhytnokkahanhi

Anser brachyrhynchus (n.16)

20.4. Rau Rastunsuo 3 p (Kauko Siikström), 20.–21.4. Kuo Maaninka Lapinranta 1 p (Juha Koponen, Riitta Rajala ym.), 20.–24.4. Kuo Käärmelahti 1 p (Markku Ukkonen ym.), 25.4. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 3 p (Seppo Neuvonen), 26.4. Kuo Käärmelahti 2 E, lask (Markku Ukkonen, Jarmo Junnila, Liisa Tenhunen, Mirja Ukkonen ym.), 27.4. Kuo Maaninka, Patalahti a2 lask p (Pertti Renvall), 28.4.–7.5. Kuo Maaninka, Lapinranta 1 p (Pertti Renvall, Matti Pirskanen, Tapio Rytönen, Ulla Rytönen, Juha Väätäinen ym.), 1.5. Rau Saareke 2 p (Hannu Kärkkäinen, Niklas Åberg), 3.5. Rau Rastunsuo 1 p (Ari Tossavainen), 13.–14.10. Kuo Maaninka, Tavinsalmi 1 +1kv p (Pertti Renvall ym.).

Ristisorsa *Tadorna tadorna* (4)

19.4. Kuo Jänneniemi 1 k p nous NE (Pertti Renvall), mahdollisesti sama 19.4. Kuo Juankoski, Vuotjärvi 1 p (Juha Väätäinen, Asta Hakkarainen-Väätäinen), 16.5. Rva Kari 1 p (Kari Tirkkonen), 19.5. Kuo Muuruvesi 1 k p (Toni Nevalainen).

Morsiosorsa *Aix sponsa* (2)

Harvinaista herkkua tämän tarhakarkulaislajin osalta. Edellinen havainto lajista oli peräti vuodelta 2001. 15.5.–2.6. Kuo Karttula, Syväniemi 2 k p (Kaarina Pulkkinen, Veli Pulkkinen, ym.).

Harmaasorsa *Anas strepera* (n.9)

28.–30.4. Kuo Maaninka, Lapinjärvi 1 k p (Marko Kelo ym.), Rau Rastunsuo 29.4. 1 k p (Kauko Siikström), 1.–3.5. 1 kn p (Hannu Kärkkäinen, Niklas Åberg ym.), 5.5. Kuo Palonurmi 2 k p (Pertti Hartikainen, Liisa Hartikainen, Juha Väätäinen, Kari Oravainen, Eila Oravainen), 11.5. Lap Lahdenperä 1 kn p (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Titta Hämäläinen, Olli

Niittysuohaukka. PERTTI HARTIKAINEN

Lähdesmäki), 12.5. Iis Vedenpäänlahti 1 kn p (Kari Bovellan).

Peltopyy *Perdix perdix* (2)

7.12.2017–22.2.2018 Kuo Nilsia, Kesksentie 2 p (Lassi Komppula, Pertti Hartikainen ym.). Vuonna 2017 tutuksi tullut istutusperäinen kaksikko vieraili ruokinnalla helmikuun loppupuolelle saakka.

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis* (2)

13.12.2017–11.4.2018 Vrk Ämmäkoski 1 p (Heikki Pentikäinen, Pekka Varneslahti ym.), 1.2.–6.3. Iis Kihlovirta 1 p (Aaro Väänänen ym.).

Jalohaikara *Egretta alba* (n.4)

Edellisvuoden määrästä (12) jäätiin reilusti jälkeen. 21.8. Kuo Riistavesi, Malilansaari 1 p (Matti Pirskanen), 29.8. Sii Raasio a2 N (Ilkka Markkanen, Jari Jokela), 2.–6.9. Rau Rastunsuo 1 p (Pekka Savolainen ym.), mahdollisesti sama 4.9. Rau Kerkonkoski 1 p (Ilkka Paananen).

Punajalkahaukka *Falco vespertinus* (1)

Hieno kevähavainto: 10.5. Pie Lampaanjärvi 1 k p (Ari Pekkarinen, Eine Pekkarinen, Satu Pekkarinen; valokuva).

Haarahaukka *Milvus migrans* (9)

6.5. Rau Kiesimä 1 NW (Kauko Siikström), 7.5. Suo Suontee 1 E (Pekka Savolainen), 10.5. Kuo Silmäsuu 1 SW (Jaakko Kettunen, Juha Koponen, Riitta Rajala), 14.5. Lep Hakoluodot 1 NNE (Pekka Majuri), 16.5. Kuo Palonurmi 1 (Pertti Hartikainen), 17.5. Kiu Juurikkasuo 1 kiert (Heikki Saikkonen), 21.5. Kuo Riistavesi, Likolampi 1 NE (Ilkka Markkanen), 31.7. Lep Hakoluodot 1 kiert (Lauri Havu, Pek-

ka Majuri), 26.8. Kuo Maaninka, Vesajoki 1 +1kv WSW (Marko Kelo, Pertti Renvall).

Niittysuohaukka *Circus pygargus* (1)

Pitkästä aikaa havainto ”pyggestä” ja vielä nuoresta yksilöstä. 2.9. Rva Kangaslahti 1 1kv p (Pertti Hartikainen).

Arosuohaukka *Circus macrourus* (18)

Suurinpiirtein sama yksilömäärä kuin edellisvuonna, mutta vielääkään ei havaittu pesintään viittaavia merkkejä. 20.4. Suo Levä 1 k ad SW (Rauno Siltasalmi), 21.4. Sii Jännevirta 1 k ad NW (Markku Ukkonen), 26.4. Iis Suosaari 1 k p (Olli Osmonen), 28.4. Sii Aappola 1 n-puk NW (Markku Ukkonen), 1.5. Sii Jälä 1 2kv NW (Markku Ukkonen), 1.5. Iis Suokylä 1 k p (Ari Timonen), 2.5. Sii Aappola 1 ad k N-W (Markku Ukkonen), 5.5. Lap Luhi 1 ad k kiert (Marko Kelo, Eetu Kelo), 5.5. Rva Pirttipuro 1 k p (Pertti Hartikainen), 5.5. Iis Koukunjoentie 1 ad k kiert (Kaija Väänänen), 5.5. Iis Vedenpäänlahti 1 k kiert (Kai Jäderholm, Aaro Väänänen), 18.6. Lap Jurvaalanniityt 1 k fl ad kiert (Risto Teittinen, Tuomas Teittinen), 8.9. Sii Jälä 1 +2kv k p (Pertti Renvall), 8.9. Lap Linnansalmi 1 1kv p (Leena Meuronen), 11.9. Kuo Vuotjärvi 1 ad k p (Juha Väätäinen), 16.9. Sii Vehkamäki 1 +1kv n S (Pertti Renvall), 25.9. Kuo Maaninka, Myllymäki 1 +1kv n S (Markku Ukkonen), 28.9. Sii Vehkamäki 1 1kv S lask (Markku Ukkonen, Juha Koponen, Riitta Rajala).

Arosuohaukka/Niittysuohaukka *Circus macrourus/pygargus* (4)

1.5. Lep Länsi-Saamainen 1 n kiert SE (Hannu Kärkkäinen, Niklas Åberg),

Lunni. MARKO KELO / KUOPION LUONNONTIETEELLINEN MUSEO

5.5. Kuo Palonurmi 1 n m (Pertti Hartikainen, Juha Väätäinen), 20.8. Kiu Kukkomäki 1 kv p, S (Roni Väisänen).

Kiljukotka/pikkukiljukotka/arokotka

Aquila clanga/pomarina/nipalensis (1)
27.8. Sii Raasio 1 subad/ad NW (Markku Ukkonen, Juha Koponen, Matti Pirskanen)

Liejukana *Gallinula chloropus* (1)

16.–20.4. Iis Parkatti 1 p (Kyösti Hujanen ym.).

Keräkurmitsa

Charadrius morinellus (n.22)
Iis Leipämäki 25.–26.5. 3 p, 27.5. 9 p, 28.5. 4 p, 6.6. 2 p (Tarmo Huttunen ym.), 26.5. Son Sahakangas 1 p (Jarmo Yliluoma), Sii Koivusaari 26.5. 5 p, 27.5. 7 p (Pertti Renvall ym.), 27.5. Kuo Maaninka, Tavinniemi 5 p (Markku Ukkonen ym.).

Heinäkurppa *Gallinago media* (n.4)

Pitkästä aikaan yksi keväinen reviiirihavainto: 13.–21.5. Kuo 1 Än (Arttu Räsänen, Nelli Räsänen, Pilvi Martikainen ym.). Syyshavainnot: 6. ja 11.9. Sii Jälä 1 p (Markku Ukkonen, Matti Pirskanen), 10.9. Kuo Rautaniemi 1 p (Niklas Åberg, Ilkka Markkanen), 10. ja 18.9. Sii Ahmon pellot 1 p (Markku Ukkonen).

Karikukko *Arenaria interpres* (5)

Havaintoja vain Sii Raasiosta, jossa 30.5. 1 p (Markku Ukkonen ym.), 4.6. peräti 4 p (Markku Ukkonen).

Merikihu *Stercorarius parasiticus* (3)

Kevään ainoa ennätysvarhainen, 6.5. Sii Vehkamäki 1 ad (vaalea) lämpimän etelä-

tuulen saattamana NNE (Pertti Renvall), 18.9. Sii Vehkamäki 1 ad S (Markku Ukkonen), 25.9. Sii Vehkamäki 1 ad (vaalea) määrittämättä jätetyn kihun kanssa S (Pertti Renvall).

Räyskä *Hydroprogne caspia* (2)

18.8. Vie Salahminjärvi 2 p (Christer Casagrande).

Lapintiira *Sterna paradisaea* (2)

13.7. Kuo Västinniemi, Kuninkaisenniemi 1 p (Veikko Liimatainen), 4.9. Kuo Puutosalmi 1 kv S (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen, Niklas Åberg).

Isolokki *Larus hyperboreus* (1)

4.4. Kuo Heinälammrinne, jätekeskus 1 kv p (Pertti Hartikainen, Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen, Niklas Åberg).

Pikkukajava *Rissa tridactyla* (2)

25.10. Kuo Puutosalmi 1 kv S (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen), 7.–10.12. Kuo Maaninka Maaninkajärvi, Ruuskansaari 1 kv p (Markku Ukkonen, Marko Kelo, Pertti Renvall, Riitta Renvall).

Lunni *Fratercula arctica* (1)

3.2. Sii kirkonkylä 1 kv p (Terho Hämäläinen). Löydettiin väsyneenä tieltä vilkaasti liikennöidystä risteyksestä, toimitettiin hoitoon Heinolan lintutarhan, josta sai myöhemmin kyydin Norjan Vuoreijaan. Koko maassa havaittiin vuonna 2018 vain kaksi yksilöä.

Turkinkyhky *Streptopelia decaocto* (4)

1.2.–12.4. Lap Porkkala 1 p (Jarmo Korhonen, Satu Korhonen ym.), 13.–15.6. Kuo

Muuruvesi, Alatalo 2 p (Toni Nevalainen, Niina Laitinen), 2.9. Kuo Saaristokaupunki 1 p (Marko Lindqvist, Silja Lindqvist).

Kehräjä *Caprimulgus europaeus* (7)

11.–19.5. Suo Kapeensalo 2 Ä (Hannu Kärkkäinen, ym.), 16.5.–14.7. Rau Heintaival 1 Ä p (Paula Tuikka), 19.7. Kaa Luikonniemi 1 p (Pertti Räsänen, Eini Räsänen), 11.–17.8. Suo Metsäntutkimuslaitos, Juntintie 3 Än p (Helena Hirvonen, ym.).

Harjalintu *Upupa epops* (4)

Mahtava vaellus näkyi paikoin myös Savossa. 5.–23.9. Rau Kerkonkoski 1 p (Aino Paananen, Olli Korhonen, Pekka Savolainen, Kauko Siikström ym.), 9.9. Iis Partala 1 p (Tarmo Huttunen), 13.9. Pie Petäjäjärvi 1 p (Markus Haapala, Marjaana Haapala), 25.–26.10. Suo Kärkkäälä 1 p (Pekka Vornanen, Olli Korhonen ym.).

Kangaskiuru *Lullula arborea* (12)

Kaikki havainnot: 19.4. Kuo Sorsasalo 1 p (Kari Savolainen), 23.4. Kuo Riistavesi, Lipomäki 1 p (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen), 10.8. Rva Harsukangas, lentokenttä 5 p (Juha Väätäinen, Pertti Hartikainen), 3.9. Iis Partala, lentokenttä 5 p (Tarmo Huttunen). Rautavaaran ja Iisalmen havainnot koskevat todennäköisesti poikueita.

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (19)

Edelliset havainnot lajista vuodelta 2015. 16.4. Vrk Taipale 1 p (Timo Immonen), 16.4. Kuo Heinälammrinne 4 p (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen ym.), 18.–22.4. Kuo Jänneiemessä hieno parvi: 18.4. a5 p (Markku Ukkonen, Mirja Ukko-

nen ym., enimmillään 21.–22.4. a10 p (Raimo Hämäläinen, Pertti Renvall ym.), 19.4. Rau Rastunsuo 2 NW (Kauko Siikström), 15.10. Sii Ahmon pelot 2 p (Markku Ukkonen).

Luotokirvinen *Anthus petrosus* (1)

Mukava havainto ja Pohjois-Savon 6. yksilö. 12.4. Rau Vaajasalmi, Nokisenkoski 1 p (Kari Hänninen).

Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola* (1)

Edelliset ”sittis”-havainnot keskittyivät vuonna 2015 Riistavedelle, missä pesintäkin todettiin. 15.5. Sii Toivalannotko 1 k N (Pertti Renvall).

Sinipyrstö *Tarsiger cyanurus* (2)

27.5.–21.6. Rva Pumpulikirkon luonnonsuojelualue 1 2kv k Än p (Pertti Hartikainen, Juha Väätäinen, Asta Hakkarainen-Väätäinen ym.), 19.6. Kuo Nilsia Pieni-Pisa 1 2kv k Än p (Markku Ukkonen).

Mustaleppälintu

Phoenicurus ochruros (1)
6.4. Rau Myhinpää 1 k p (Rauno Miettinen).

Rusotasku *Oenanthe hispanica* (1)

27.4. Vrk Kuoppakangas 1 k +2kv p (Heikki Pentikäinen ym.). Pohjois-Savon ensimmäinen havainto lajista ja koko maan ensimmäinen alalajilleen määritetty yksilö.

Sepelrastas *Turdus torquatus* (14)

Havaintojen määrä kasvanut vuosi vuodelta. 16.4. Sii Vehkamäki 1 N lask (Markku Ukkonen), 16.–18.4. Kuo Heinälammrinne 1 k p (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen, ym.), 18.4. Rau Rastunsuo, Lintujärvi 1 k 2kv reng (Kauko Siikström), 19.–20.4. Kuo Jänneiemmi 1 p (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Juha Koponen, Ilkka Markkanen ym.), 21.4. Kuo Nilsia, Lohilahti 1 k p (Seppo Pulkkinen, Pertti Hartikainen), 22.4. Lap Linnansalmi, Lastu 1 k p (Asta Lähdesmäki, Satu Nousiainen), 22.4. Sii Vehkamäki 1 +2kv p (Markku Ukkonen), valokuvien perusteella sama yksilö kuin Kuo Jänneiemessä 20.4., 23.4. Kiu Jokela 2 k p (Titta Jussila), 29.4. Kuo Sahinpuro 1 p (Tarmo Huttunen), 29.4. Vrk Taulumäki 1 k 2kv p (Timo Immonen, Lauri Havu, Jorma Holopainen, Teemu Paavola, Heikki Pentikäinen), 1.–2.5. Suo Kutunkylä 1 k +2kv p (Seija Jääskeläinen, Hannu Kärkkäinen, Niklas Åberg), 3.–4.5. Tuu Lautala 1 k ad p (Sepo Sollo, ym.), 5.5. Sii Mättäikköniemi 1 k p (Marko Kelo, Eetu Kelo), 7.10. Kuo Litmaniemi 1 k kiert (Hannele Antikainen, Esko Antikainen).

Taigauunilintu

Phylloscopus inornatus (n.9)
Ennätysmäärä havaintoja: 5.9. Sii Raasio 1 p (Kari Keränen, Sakari Penttonen), 7.9. Rau Rastunsuo 1 1kv reng (Kauko Siikström), 9.9. Sii Raasio 1 1kv reng (Hannu Kärkkäinen, Markku Ukkonen), 11.9. Sii

Raasio 1 än (Ilkka Markkanen), 12.9. Sii Raasio 1 p (Juha Väätäinen), 16.9. Lep Kalliontie 13 1 p (Risto Pirkkalainen), 17.9. Kuo Kallan sillat, Suosaari 1 S (Pertti Renvall), 18.9. Kuo Pisankoski 1 än p (Juha Väätäinen), 19.9. Kuo Haapaniemi 1 än p (Pertti Renvall), 23.9. Kaa Kortteen 1 ä p (Timo Perätie, Anna-Kaarina Suhonen), 23.9. Kuo Pieni-Pieksä 1 än (Eelis Rissanen).

Lapintiaainen *Poecile cinctus* (12)

Vaellus näkyi hienosti Savossa ja peräti viisi yksilöä sai rengastajilta kihlat jalkaansa. 6.10. Kuo Savisaari 1 p S (Marko Kelo), 13.10. Lep Sorsavesi 1 p (Pekka Majuri, Seija Majuri), 19.10. Kuo Kankaisenmäki 4 1kv reng (Jenni Kivioja, Janne Taskinen), 26.10. Kuo Kyntinen 1 1kv reng (Janne Taskinen, Jenni Kivioja), 4.11. Kuo Palonurmi, Rummakko 3 p (Kyösti Hartikainen), 15.11.–31.12. Kuo Raatti 1 p (Pentti Taskinen, Tuula Taskinen, Pertti Hartikainen, Juha Väätäinen, ym.), 15.–25.12. Rva Älänne 1 p (Sanna Hakkarainen, Matti Hakkarainen, Hannu Huusko).

Vuorihemppo *Carduelis flavirostris* (8)

11.4. Kuo Maaninka, Lapinranta 1 k p Ä (Jaakko Kettunen, Markku Ukkonen, Niklas Åberg), 13.4. Kuo Heinälammrinne, jätekeskus 1 k p ä (Ilkka Markkanen), 14.4. Lep Itkolanpiha 1 p (Lauri Havu), 21.4. Sii Vehkamäki 1 än NW (Pertti Renvall), 22.4. Iis Iso-Lappi 4 p (Jouko Pulkka).

Luotokirvinen. KARI HÄNNINEN

Peukaloinen. HANNU KÄRKKÄINEN

Raasion rengastusvuosi 2018

Markku Ukkonen

Raasion rengastelut käynnistyivät touko-kuussa, jolloin katiskapyyntipäiviä kertyi viisi (19.–23.5.). Syyskausi alkoi juhanukselta ja ajanjaksolla 24.6.–14.10. kahlaajien katiskapyyntiä oli yhteensä 47 päivänä (kesä 3, heinä 16, elo 10, syys 12, loka 6) ja muiden lintujen verkkopyyntiä yhteensä 37 päivänä (kesä 2, heinä 9, elo 8, syys 12, loka 6). Kaikkiaan syyspyyntipäiviä oli 51. Verkkojen määrät vaihtelivat lintujen ja paikalla olleiden rengastajien määristä riippuen. Katiskoita oli pyynnissä yleensä koko setti, 15 katiskaa, ja asemalla yövyttäessä katiskat olivat pyynnissä kellon ympäri. Katsausvuoden katiskapyyntiaktiivisuutta voitaneen luonnehtia tavanomaiseksi ja verkkopyyntipäiviä oli hieman enemmän kuin aiempina vuosina.

Altaan vedenpinta pysyi varsin vakiona läpi vuoden ja oli asettunut jo keväällä ”normaalikorkeuteensa”. Koillisosan lietealue yhdessä lietekentän läpi kulkevan vesiuoman kanssa piti ruokailevia kahlaa-

jia otteessaan eikä pyyntiliete pystynyt houkuttelemaan kahlaajia puoleensa kuin vain ajoittain. Kesän aikana koillisliete peittyi osittain korkeiden ilmaversoikasvien peittoon, mikä hankaloitti myös kahlaajien havainnointia altaalla. Pyyntilietteen vesirajakasvillisuus pidettiin kurissa ruohonleikkurin avulla ja niittämällä. Syksyllä 2016 lanattu länsilietteen hietikkoalue pysyi käytännössä kasvittomana.

Kaikkiaan altaalla rengastettiin katsausvuoden aikana 2081 lintua (vastaava summa v. 2014 1347 r, v. 2015 1017 r, v. 2016 1222 r ja v. 2017 1240 r) (taulukko 1). Näistä syyskauden rengastusten osuus oli 2031 r. Linturyhmittäin rengastusjakauma meni näin: kahlaajat 323 r (v. 2014–17 vuosittain 406 r, 267 r, 309 r ja 385 r), vesilinnut (= tavi) 50 r ja muut lajit 1708 r. Lukurenkain rengastettiin kaksi töyhtöhyppää. Kontrollikäsittelyjä (ylivuorokautiset kontrollit) oli vuoden aikana kaikki lajit mukaan lukien yhteensä 211. Ren-

gastusmäärät tarkistettiin kahlaajien osalta Rengastustoimiston tietokannan kanssa ja nyt Raasiassa on kautta aikain rengastettu 18078 kahlaajaa. Kaikkiaan paikalla on pultattu v. 1987–2018 34671 lintua.

Vaikka kahlaajia pyydettiin varsin aktiivisesti, kahlaajien rengastussaldo jäi viime vuosien tasolle. Toisaalta myös kahlaajavuosi oli altaalle pysähtyneiden kahlaajien määrien osalta varsin köykäinen ehkä viklolajeja lukuunottamatta. Edelleen kahlaajat oleskelivat itsepintaisesti koillislietteen alueella, mikä myös verotti katiskavankien määrää.

Liro oli tuttuun tyyliin rengastetuin kahlaaja ja lajin osuus kahlaajarengastuksista oli hieman yli puolet (taulukko 1). Liron rengastusmäärät ovat vuosittain olleet noin 200 linnun luokkaa kuten nytkin. Suurin osa rengastetuista liroista oli 1kv-lintuja ja rengastusten sesonki ajoittui heinä-elokuun taitteeseen. Valkoviklon 37 rengastusta oli tavanomaista parempi määrä. Myös hyyp-

piä saatiin renkasiin enemmän kuin aikoihin. Muutoin eri kahlaajalajien rengastusmäärät olivat tasaista taaperusta pienissä luvuissa. Lapinsirri oli sirriosaston ainoa valonpilkahdus, eipä muita sirrejä ollut isommin tarjollakaan koko vuonna.

Katiskopyynnin sivusaaliina tuli taveja, joita rengastettiin selvästi keskimääräistä enemmän (50 r). Altaalla kesäänsä viettävien vesilintujen määrät ovat romahtaneet syystä tai toisesta viimeisen viiden vuoden aikana. Ainoastaan tavit pitivät yllä kesän 2018 vesilintuelämää altaalla, kun muut puoluskelijat kokoskelajista puhumat-lakaan olivat lähes täysin kadoksissa.

Västäräkit jatkoivat katiskoiden kartteua tänäkin vuonna ja lajin rengastusten määrä jäi viime vuoden tavoin alhaiselle tasolle. Kuitenkin västäräkkejä oleskeli altaalla kohtuullisen runsaasti, mutta linnut viihtyivät koillislietteen vesiuomastolla, kaukana katiskoista. Keltävästäräkin osalta ältettiin sentään nollalinja, mutta lähellä se oli. Lajin syysmuuttojen määrälhot saivat jatkoa, sillä eipä keltäväiskejä näkynyt sompia määriä muutoinkaan altaan västäräkkiporukoissa.

Verkkopyyntiä oli ajallisesti noin 20 % enemmän kuin edellisenä syksynä, mutta

rengastusten määrä oli kaksinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Todennäköisesti lämmin kesä 2018 suosi varpuslintujen pesintöjä, mikä ilmeisimmin oli Raasion varpuslintujen rengastusmäärän kasvun taustalla. Ehdoton valtaosa verkkolinnuista oli lkv-lintuja. Rengastetuina verkkolaji oli odotetusti pajulintu (taulukko 1), joita rengastettiin lähes nelinkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna ja enemmän kuin koskaan aiemmin v. 2008 alkaneen verkkopyyntihistorian aikana. Tiltaltin rengastuksissa yllettiin ensimmäistä kertaa kolminumeroiseen lukuun. Myös pajusirkkujen rengastusmäärä venyi uuteen Raasio-ennätykseen, mikä vihjanee hyvästä pesimätuloksesta kesällä 2018 tällä vähenvän kannankehityksen lajilla. Em. kolmen runsalukuisimman verkkolajin osuus kaikista verkkolajirengastuksista oli noin puolet.

Myös ruokokerttusen rengastusmäärissä oli pientä piristymistä parin edellisvuoden surkeisiin määriin nähden. Niin ikään punarinnan ja metsäkirvisen rengastussaldot olivat huomionarvoisen hyvät. Sen sijaan tiaisten hyvä kesäinen pesimätulos ja muualla havaitut syksyiset vaeltamassat eivät näkyneet Raasion verkkopaikeilla;

tiaisia rengastettiin suurin piirtein sama määrä kuin edellisen vuoden – viileän ja sateisen kesän 2017 pesimätulos oli tiaisilla keho – Raasio-pyyntineissä. Muiden lajien osalta rengastusmäärät olivat varsin tavanomaisia.

Verkkorengastusten piristyksiä olivat mm. taigauunilintu ja pohjansirkku. Varpuspöllö ja helmipöllöt tulivat parin syysyön atrappipyynnin tuloksina. Törmäpääskyrengastukset saatiin pesimätörmän teemapyynnin tuotoksena. Raasion uutena rengastuslajina oli tundraurpiainen (5 r).

Raasion rengastuksista vastasivat katsausvuonna Hannu Kärkkäinen, Klaus Salo, Anu Tillanen ja Markku Ukonen. Avustajina ja/tai rengastusharjoittelijoina toimivat Atte Hokkanen, Eveliina Korkiatupa ja Marjatta Seppänen.

laji	v. 2018	v. 1987–2018	laji	v. 2018	v. 1987–2018	laji	v. 2018	v. 1987–2018
pikkutylli	13	897	liro	179	5401	lehtokerttu	5	
tylli	5	612	rantakurvi		5	mustapääkerttu	4	
kapustarinta		17	rantasipi	13	1303	taigauunilintu	1	
tundrakurmitsa		11	karikukko		2	tiltalti	137	
töyhtöhyppä	11	72	vesipääsky		46	pajulintu	681	
isosirri		5	tavi	50		hippiäinen	11	
pulmussirri		6	varpuspöllö	1		harmaasiippo	1	
pikkusirri	1	2696	helmipöllö	2		kirjosieppo	4	
lapinsirri	19	1220	törmäpääsky	23		pyrstötiainen	10	
palsasirri		1	metsäkirvinen	43		hömötiainen	24	
kuovisirri		319	niittykirvinen	2		kuusitiainen	4	
suosirri	2	2480	västäräkki	42		sinitiainen	89	
jänkäsiiriäinen		87	keltävästäräkki	3		talitiainen	69	
suokukko	5	1448	peukaloinen	1		puukiipijä	1	
jänkäkurppa	4	83	rautiainen	42		peippo	8	
taivaanvuohi	27	366	punarinta	103		järripeippo	3	
heinäkurppa		1	sinirinta	5		vihervarpunen	18	
lehtokurppa		5	leppälintu	2		urpiainen	49	
kuovi		5	mustarastas	9		tundraurpiainen	5	
pikkukuovi		1	räkättirastas	2		punavarpunen	1	
mustaviklo	1	87	laulurastas	5		punatulkku	1	
punajalkaviklo	2	84	punakylkirastas	9		keltasirkku	18	
lampiviklo		2	ruokokerttunen	25		pohjansirkku	1	
valkoviklo	37	646	hernekerttu	44		pajusirkku	199	
metsäviklo	4	170	pensaskerttu	1		yhteensä	2081	18078

Taulukko 1. Raasion rengastukset v. 2018 ja kahlaajarengastukset v. 1987–2018.

Drooni apuna pesäntarkastuksissa

Tapio Osala (2356)

Olen käyttänyt droonia kolmena kesänä sääksen ja merikotkan pesien tarkastuksissa Pohjois-Savossa ja Pohjanmaalla.

Yleensä osaamme arvioida, mihin aikaan poikaset ovat rengastusikäisiä ja renkaat jo pysyvät jaloissa. Vuodet eivät kuitenkaan ole veljiä keskenään ja pesintöjen aikataulut vaihtelevat niin, että poikaset ovat ”väärän ikäisiä” silloin, kun olemme pesällä. Sääksellä ja merikotkalla voi olla viikkojenkin eroja pesinnän aloittamisessa.

Poikasten ollessa liian pieniä, pesältä poistutaan pikaisesti, sillä pienet poikaset ovat herkkiä sään vaihteluille ja tarvitsevat emon suojaa. Pesälle tullaan sitten myöhemmin uudestaan.

Aikaisemmin harmitti – lintujen puolesta – kun tuli kiivettyä pesälle, missä on liian pienet poikaset.

Kun taas poikasten ollessa liian isoja, ne hyppäävät herkästi pesästä rengastajan kiivetessä pesäpuuhun. Tällöin poikaset on otettava kiinni ja palautettava pesään, sillä huonosti lentävät poikaset ovat alttiita saalistajille. On työlästä hakea poikaset maastosta ja viedä ne takaisin pesään.

Pesäntarkastus on helpottunut, kun droonin (drone) kameran avulla pesään voidaan kurkistaa lintuja enemmän häiritsemättä. Drooni säästää väärän ajankohdan kiipeämiseltä, joka olisi ylimääräinen häiriötekijä pesinnälle.

Pesimistuloksen tulkinnan tarkkuus parantuu droonin avulla. Pesälle ei aina voi kiivetä, eikä ainakaan, jos todetaan, että pesässä tuskin on poikasia. Tällöin on vain tähytetty maasta käsin ja pesän reunoilta pilkistävästä merkeistä on päätelty, onko pesintää yritetty. Tulkinnanvaraa kuitenkin jäi, sillä kaikki merkit eivät näy alas. Jos taas oli kyse kiipeämättömästä poikaspesästä, usein oli tarkastustulos = min.1. Nyt voidaan kuvasta todeta, onko pesä ollut munintavalmis ja joskus löytyy myös ”kylmiä munia”.

Droonilla otetaan aina pesästä lähikuva, jotta nähdään, mitä siellä on tapahtunut. Näin saadaan tarkka tieto pesän tilanteesta.

Sääksen pesä voi olla niin korkea ja keskellä puuta, ettei pesälle pääse, ja joskus pesä on haaraoksan varassa tai puu on vaarallisen laho eikä latva ehkä kestäisi

rengastajan tuomaa lisäpainoa. Aiemmin on vain päätelty ulostejaljista, että pesässä on ainakin yksi poikanen, mutta droonin avulla tarkka poikasmäärä saadaan nyt selvillä tällaisistakin pesistä.

Droonin käyttö vähentää myös rengastusonnettomuuksien vaaraa. Ei tule tehtyä uhkarohkeaa kiipeämistä latvaan, jos vähänkin miettii, uskaltaako tuonne vielä kiivetä.

Droonitarkastuksia on hyvä tehdä parityönä. Yksi ajaa konetta ja toinen tarkkailee emojen liikkeitä. Jos emolla on hyökkäyksiä, drooni otetaan heti alas. Emot ovat pienen tauon jälkeen rauhallisempia. Yhtään kontaktiin johtanutta hyökkäystä ei minulla ole.

Jos emo hyökkäisikin, droonille kävisi huonosti enemmän kuin linnulle. Käyttämäni DJI Mavic Pro -drooni on taittuvalapainen eikä satuta pahemmin sormeakaan. Laite on kevyenä ja kokoon taittuvana helppo kantaa mukana maastossa ja vara-akun kanssa virtaa riittää hyvin koko päivän pesäntarkastuksiin. Kyseisen droonin saa noin 1000 €:lla, eikä sen ohjaamisen opettelu ole vaikeaa.

Ilmastoahdistus

Sanna Hakkarainen

Pyy. MATTI HAKKARAINEN

Suuri ja pelottava ilmastonmuutos. Moni haluaisi kääntää kasvonsa pois, mutta asiaa ei vain yksinkertaisesti voi enää paeta. Ihminen on toimillaan suistanut Telluksemme perustoiminnot raiteiltaan. Ilmasto lämpenee nopeammin kuin koskaan ennen, eikä eliöiden evoluutio pysy enää muutoksessa mukana. Aavikoituminen leviää, jäätiköt sulavat, vuodenaajat muuttavat muotoaan. Ihminen tuhoaa elinympäristöjä raivoisalla tahdilla, ja eri eliölajien massasukupuutto on jo käynnissä. Luontoihmisen kurkkua kuristaa niin, ettei tiedä, miten päin olisi. Jokainen teko tuntuu enemmän tai vähemmän väärältä. Entäs lintuharrastus, kuinka hirvittävä minun tuhovoimani on?

Maalis-huhtikuu. Olisi kiva käydä Riis-tavedellä. Matkaa reilut 100 km edestakasin. Sitten Puutossalmen reissu... 120 km. Entäs... Hetkonen. Ensin Vilkaistu Tiirasta. Ei mitään ihmeellistä. Tai olisikin pilkkasiipi...

Tunnontuskat nostavat hien pintaan. Ihmiskunta on ajautunut tilanteeseen, jossa yksinkertaisetkaan päätökset eivät ole enää helppoja.

Olisi ihana käydä kaukana, käydä siellä, missä lintuja on paljon, siellä, missä vuodenpinnat ja elämänpinnat odottavat noutajaansa. Jokainen kaipaa vaihtelua harrastukseensa. Mutta maailma on muuttunut. Emme voi enää elää samalla tavalla kuin ennen. Huolettomuuden aika on ohi. Lapsuuden loppu, lauloi Hector jo 70-luvulla. Lintuharrastajilla on suhde luontoon, usein keskivertoa syvällisempi. Eikö juuri meidän kuulu silloin olla eturintamassa ruuvaamassa elintapojamme ekologisempaan suuntaan? Haluammeko, että myös lapsilamme ja lapsenlapsillamme sekä heidän lapsillaan on mahdollisuus nähdä samoja

lintuja samoilla paikoilla, mitä me olemme nähneet? Ilmastonmuutos tuo mukanaan tänne myös uusia lajeja, mutta monesti vanhat joutuvat väistymään.

Moni kysyy, miten Minä voin muka vaikuttaa? Miten Suomi voi vaikuttaa? Osuutemme maailman päästöistä on todella pieni! Eräässä tv-dokumentissa haastateltiin astronautteja. He ovat nähneet Maan ulkopuolelta, pienenä eristäytyneenä keitaana keskellä tyhjyyttä. Ainutlaatuisena. Arvokkaana. Ilman valtioiden rajoja. Ympäri pallon nauhoina kulkevina ekosysteemeineen. Elämän kehdon, joka on meidän kaikkien yhteinen, ja josta meillä kaikilla on vastuu. Mikä vähentää Sinun vastuutasi verrattuna johonkin toiseen? Mikä Minun? Ei kansallisuus. Ei sijainti. Me olemme niitä harvoja, joilla on elämässä edes mahdollisuus tehdä valintoja. Meillä on vaihtoehtoja, monilla ei ole. Siksi meillä on avaimet käsissämme.

Valintamme saattavat tuntua merkityksettömän pieniltä. Itikan pissi meressä. Mutta miksi jokin asia olisi merkityksetön siksi, että se on pieni? Miksi se olisi turha? Miksi odottaa, että joku toinen tekee valinnan ensin? Kun se toinen kuitenkin odottaa samaan aikaan, että sinä teet muutoksen. Toisten syyttelyyn keskittyminen ja sitä kautta oman vastuun lykkääminen ei johda mihinkään. Ilmastonmuutos on asia, josta voimme joko välittää tai olla välittämättä, mutta kumman ikinä valitsemmekaan, tulee vaikuttamaan lopputulokseen. Se mitä yksi tekee, vaikuttaa siihen, mitä kaveri tekee. Ja sen kaveri, ja sen kaveri. Ihmiset toimivat usein toisten näyttämän esimerkin mukaan.

Mitkä sitten ovat ne lintuharrastajan teot, joilla vaikuttaa?

Autolla ajatut kilometrit olisi hyvä vähentää minimiin. Meiltä Pohjois-Savosta löytyy varsin hyviä lintupaikkoja. Ehkä jonkun näkökulmasta erinomaisia, jonkun mielestä välttäviä. Olisiko lintuharrastajan ensisijainen tavoite jättää ihan oikeasti pitkät reissut tekemättä ja pyrkiä lähiretkelyyn? Jos joka päivä ei ajaisikaan kaukimpaan kohteeseen, vaan kulkisi jalan ja pyörällä lähitienoita, harrastaisi aitoa lähiretkelyä. Olisi oman alueensa todellinen asiantuntija. Vaihtelua toisi sekin, ja mukavaa hyötyliikuntaa. Harrastuksemme on jo nyt osittain sesonkiluontoista, kevään ja syksyn muuttoaikoihin painottuvaa. Ajetaan pidemmät retket silloin, käppäillään lähellä muulloin. Hyvien lintupaikkojen äärellä asuvat voivat viestiä muille, milloin erityisesti kannattaa tulla. Kameramiehet ja -naiset tallentavat linnut muidenkin nähtävälle. Entä olisiko mahdollista ottaa kaveri kyytiin ja ajella yhdessä? Viestit mielenkiintoisista pinnoista lentelevät kiivaasti, entäs viestit: lähetkö mukkaan, oltas mässä Puutossalamelle? Jaettu ilo, jaetut kilometrit. Entä olisiko mahdollista vaihtaa auto vähäpäästöisempään? Sitten tietysti muut elintavat, ravinto, kulutus... Elämässä ei ole suinkaan mahdotonta muokata ympäristöystävällisempään suuntaan.

Se Puutossalmen pilkkasiipi... Antaa olla. Ehkä joku lajitoveri eksyy vielä Maaningallekin. Jos ei, niin ehkä ensi vuonna.

On ikävää päättää, että jossain etempänä käy vain kerran pari keväässä, ja se on sitten siinä. Jos juuri silloin katselee tyhjää ulappaa, voi vaikka nauttia maisemista. Käy samalla sukuloimassa, tai näkee kouluaikaista ystävänsä. Kiittää häntä, joka edeltävänä päivänä otti linnusta kuvan ja laittoi sen nettiin.

Hannu Räsänen
ja Eino Repo.

PEKKA VARNESLAHTI

Hannu Räsänen in memoriam

Aikoinaan Pohjois-Karjalassa vaikuttanut lintuharrastaja Mauri Leivo kirjoitti 24.9.2018:

”Monien PK-laisten tuntema ex-outokumpulainen lintuharrastaja Hannu Räsänen kuoli yllättäen viime yönä kotonaan. Kuollessaan hän oli vain 56-vuotias, joten turhan nuorena tuli lähtö taivaallisille stajikukkuloille.

Vartuimme Hanskin kanssa yhtä matkaa Outokummun ylenpalttisten lintutarjoilujen äärellä. Yhteis- ja myöskin kilpailuhenki oli kova. Kumpainenkin halusi kehittyä lintumiehenä.

Aluksi sotkimme fillareilla Sysmäjärvelle, Vuonokseen, Aittoharjulle – milloin minnekin. Keväästä syksyyn liki päivittäin ja talvellakin taajaan. Sitten saimme hevosvoimia alle. Hanski syntyi tammikuussa, minä saman vuoden marraskuussa. Niinpä hän sai liki vuoden etulyöntiaseman linturetkeilysssä. Hänen kyydissään pääsin onneksi minäkin laajentamaan reviiriä. Fillari- ja moporetkeilyllä koluumamme Outokumpu-Liperi alkoi tuntua ahtaalta, kun Hanskin hommaama menopeli, sinapinvärinen Corolla, vei meidät Värtsilään, Kiteelle, Kesälahdelle ja jopa kaukaisille bongausretkille ympäri maata. Tyhjille penkeille haimme usein lisävoimia Polvijärveltä, etunenässä Hottolan Peten, Pönkän Hessun. Wonderbaum löyhkäsi ja Abba soi, kunnes minäkin sain ajokortin ja vapauden.

80-luvun alussa, yo-kirjoitusten jälkeen tiemme erkainivat. Hanski asteli poliisikouluun, minä Joensuun yliopiston biologian laitokselle. Minä jäin opiskelun ajaksi Pohjois-Karjalaan, kun taas Hanski puki sinivuokon sotisovan ylleen ja päätyi Savoan. Joroisissa tai niillä nurkilla hän vaikutti erilaisissa poliisitehtävissä loppuunsa saakka. Konstaapeliksi häntä tituleerasimme viimeiset 30 vuotta. ”Poissa silmistä poissa mielestä” päti meidän ystävyttemme. Turhan harvaksi jäi viime vuosina yhteydenpito, kun ei juuri koskaan osuttu kohdakkain. Bongauksen tiimoilla oltaisiin varmaan nähty milloin missäkin, mutta itse lopetin ne hommat jo ennen 80-luvun puoltaväliä. Onneksi sentään kokoontuimme aina silloin tällöin yhteisiin pinnarallikoitoksiin, muuten ei olisi juuri nähty.

Viime syksynä, kun kävin pitämässä kuvaesityksen Etelä-Savon lintuharrastajien (jonka hallituksessa Hanski oli) kokouksessa oli tarkoitus mennä sen jälkeen yhdessä syömään ja päivittämään kuulumiset, mutta Hanski joutui viime hetkellä perumaan. No, joskus toiste, arvelin, mutta enää sitä toista kertaa ei tule.

Mukava, huumorintajuinen, särmä mies. Sellaisena hänet muistan ja sellaisen muiston kuljetan mukanaani. Yhteiset hienot hetkemme yltiöinnokkaina lintuharrastajina – ne eivät unohdu koskaan.”

Niin kuin Mauri Leivo kirjoitti, Hannu tuli poliisiksi aluksi Joroisiin, myöhemmin hän siirtyi rikostutkijaksi Varkauteen asuen kuitenkin Joroisissa. Lintupoliisina hänet opittiin tuntemaan Joroisissa saaden lintuharrastajilta lisänimen Pamppu. Innokkaana ja pätevänä harrastajana hän toimi sekä Etelä-Savon lintuharrastajien hallituksessa että ARK-henkilönä. Hannu toimi myös toistakymmentä vuotta Varkauden Luonnonystävien hallituksen puheenjohtajana/rahastonhoitajana kuolemaansa asti. Toimeliaana puheenjohtajana hän järjesti retkiä, talkoita ja tapahtumia. Hannu oli kuitenkin erityisesti aktiivinen lintujen tarkkailija/bongaja saavuttaen maagisen 400:n pinnan rajan 4.11.2016. Useimmiten hänet tapasi viime vuosina Joroisten lintupaikeilla, erityisesti Pasalan peltoaukeilla tyttärensä Kertun kanssa.

Meistä Joroisten ja Varkauden harrastajista kasvoi vuosien mittaan tiivis kaveriporukka yhteisten retkien kuten myös nimi- ja syntymäpäivien tiimoilta vietettyjen saunailtojen vuoksi – niissä lintuharrastuksella oli merkittävä osa.

Itse muistan Hannun iloisena, ystävällisenä ja auttavaisena kaverina.

Mieleenpainuva oli hetki, kun saattelimme Hannua Joroisten kirkkomaahan. Valkoposkikihanhien parvet lensivät ylitsemme kalkattaen ikään kuin jättäen jäähyväiset lintuystäväälleen.

Joroisissa 31.12.2018

Eino Repo / Varkauden ja Joroisten ystäväporukka

Taestot ja talvipinnaralli

Eelis Rissanen

Tornien taestoon 5.5.2018 osallistui 13 joukkuetta ja yhteensä 38 henkilöä. Kisasta on tullut selkeästi suosituin yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Osa osallistuu myös valtakunnalliseen tapahtumaan. Kisa-aika on klo 5–13, joten joukkueilta vaaditaan melkoista sinnikkyyttä 8 tunnin koitoksen suoritukseen. Kevät oli edennyt hyvään vaiheeseen ja lintuja oli mukavasti maastossa. Kisapäivä oli kuitenkin kylmä, kolea ja tuulinen, joka vaikutti selkeästi lintujen liikkumiseen. Lajimäärät jäivätkin selkeästi normaalia niukemmiksi. Voiton korjasi Varkauden Ruokojärven joukkue, jonka tulos 75 lajia oli päivän säätila huomioiden erittäin hyvä tulos.

1. Varkaus, Ruokojärvi: 75 lajia (Timo Immonen, Heikki Pentikäinen, Hannu Räsänen ja Liisa Tolvanen)
2. Kuopio, Nilsiä, Palonurmi: 71 (Pertti Hartikainen ja Juha Väätäinen)
3. Kuopio, Riistavesi, Keskimäinen: 70 (Patrick Hublin, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ja Matti Pirskanen)
4. Rautalampi, Vaajasalmi, Tyyrinvirta: 66 (Risto Kannisto ja Esko Vesanen)
5. Kuopio, Maaninka, Patalahti (Länsitorni): 63 (Timo Filipoff, Mikko Pärssinen ja Petri Sallinen)
6. Iisalmi Vedenpäänlahti: 60 (Kai Jäderholm ja Aaro Väänänen)
7. Lapinlahti, Linnansalmi: 58 (Juha Koponen, Lassi Lähdesmäki, Riitta Rajala ja Jarmo Ukkonen)
8. Rautalampi, Heintaival: 57 (Tarja Jetsonen, Olavi Jetsonen ja Veijo Pakarinen)
9. Siilinjärvi, Raasio: 55 (Marko Hartikainen, Hanna Luukkonen, Juhani Rissanen, Alekski Salo ja Markku Ukkonen)
10. Suonenjoki, Iisvesi, Jauholahti: 53 (Hannu Kärkkäinen, Pekka Savolainen ja Ari Tossavainen)
11. Iisalmi, Iso Lappi: 53 (Jouko Pulkka ja Jarmo Yliluoma)
12. Kaavi, Luikonniemi, Kuminlahti: 50 (Eini ja Pertti Räsänen)
13. Tervo, Kopola: 34 (Tuula ja Virpi Vanamo)

Syystaestoon 2018 osallistui 8 joukkuetta. Kisa käytiin 22.9. yhteensä 4 tunnin taistona, jossa kisapaikkana saattoi olla muu-kin kuin torni. Kisa oli aloitettava klo 7–9 välillä. Aamun sää oli hyvä, vaikkakin pilvinen. Taktiikkaan vaikutti etelästä uhkaava matalapaine, joka pakotti käytännössä aloittamaan heti klo 7 jälkeen. Tällä kertaa ykköseksi tuli Kuopin Riistaveden Keskimäisellä kisannut Great Tit Watchers. Joukkue vei voiton 44 lajilla. Kisaan osallistui kaikkiaan 20 kisaajaa ja vierailijoita nähtiin eri paikoilla yhteensä 4. Alla olevaan taulukkoon on koottu Taeston tulokset ja joukkueiden ilmoittamat parhaat lajit.

1. Great Tit Watchers (GTW).
Kuopio, Riistavesi, Keskimäinen: 44 lajia
Timo Filipoff, Mikko Pärssinen ja Eelis Rissanen;
Parhaat lajit: uuttukyyhky ja isolepinkäinen
2. Kuopio, Maaninka, Vesajoki: 42 lajia
Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ja Matti Pirskanen;
Parhaat lajit: ampuhaukka ja Tik-sirkku
3. Siilinjärvi, Siltasalmi, Silta: 37 lajia
Seppo Neuvonen, Juhani Rissanen ja Markku Ukkonen;
Parhaat lajit: merikotka ja kanadanhanhi
4. Nilsiä kylä, Kuopio, Nilsiä, Meijerinlahti: 36 lajia
Pertti Hartikainen ja Juha Väätäinen;
Parhaat lajit: ampuhaukka ja pähkinähakki
5. Team Raasio, Siilinjärvi, Raasio, Torni: 35 lajia
Juha Koponen ja Jarmo Ukkonen;
Parhaat lajit: jänkäkurppa ja tylli
6. Tuplavääntö, Suonenjoki, Iisvesi, Jauholahti: 33 lajia
Pekka Savolainen ja Ari Tossavainen;
Parhaat lajit: haarapääsky ja tilhi
7. Varkauden luonnonystävät.
Varkaus, Lehtoniemi, Kärki: 30 lajia
Timo Immonen, Allan Nyssönen, Heikki Pentikäinen ja Liisa Tolvanen; Parhaat lajit: harmaahaikara ja pilkkasiipi
8. Laituri, Kaavi, Luikonniemi, Kuminlahti: 55 lajia
Eini ja Pertti Räsänen; Parhaat lajit: valkuposkihanhi

Kuikan **30. talvipinnaralli** järjestettiin 1.12.2018. Vaikka kisassa olikin periaatteessa juhlatunnelmaa, oli päivän anti vaatimaton. Havaintoja tehtiin kaikkiaan vain 49 lajista lyhyen talvipäivän aikana. Lajimäärä on yksi kishistorian niukimpia. Pihlajanmarjojen puuttuminen aiheutti melkoisen lintukadon ja muutkin linnut olivat verrattain vähälukuisia.

Ässälajeina (vain yhden joukkueen havaitsema laji) olivat tällä kertaa: pilkkasiipi, varpushaukka, kanahaukka, ampuhaukka, fasaani, merilokki, kalalokki, lapintiaainen, pyrstötiainen, räkättirastas, isolepinkäinen, pähkinähakki ja kuukkeli.

Osallistujien määräkin oli normaalia niukempi viimevuosiin verrattuna. Ensi kisaan koetetaan mieltä uusia ratkaisuja, jotta saataisiin tilanteeseen hiukan uutta nostetta.

EKOSARJA

1. Siilin Salama: Markku Ukkonen: 20
2. Liisa Tolvanen: 13
3. Toiveikkaat: Tuula ja Virpi Vanamo: 10

PERUSSARJA

1. Koilliskulma: Pertti Hartikainen, Liisa Hartikainen ja Juha Väätäinen: 32
2. The Joukkue: Juha Koponen, Riitta Rajala ja Jarmo Ukkonen: 30
3. Trio Töykeät: Heikki Pentikäinen, Risto Pirkkalainen ja Pekka Ruotsalainen: 30
4. Joukkovääntö: Pekka Savolainen ja Ari Tossavainen: 27
5. Papat ja poika: Timo Immonen, Allan Nyssönen ja Eino Repo: 27
6. Erä-Jormat: Timo Filipoff, Mikko Pärssinen ja Petri Sallinen: 23
7. Ilman aekojaan Iisalammessa: Asta ja Lassi Lähdesmäki: 22

30-vuotisjuhlarallin Jälkipelikisa

Liisa Hartikainen

Tämä talvipinnaralli käynnistyi pikkupakkasessa, jota tuivertava tuuli purevoitti. Innokkaana ensikertalaisena osallistujana ihmettelin ensin, että miksi tämä ralli alkaa jo aamupimeällä. Pian ymmärsin, että ensimmäisellä ”passipaikalla”, siis ruokinnalla, on oltava heti pimeään haihtumisen aikaan tekemässä parhaimmat havainnot. Seuraavaankin kohteeseen edettiin vauhdilla, aikaa ei ollut hukattavaksi tässä kisassa. Minulle kerrottiin, että pohjustustyötä oli tehty etukäteen melkoisesti lintujen paikan varmistamiseksi ja teinpä sitä pyynnöstä hiukan itsekin edellisenä päivänä. Reitit ja aikataulut oli suunniteltu alustavasti edellisvuosien antamalla kokemuksella ja lähipäivinä havaittujen lintulajien perusteella.

Odotellessamme ensimmäisiä lintuja saapuvaksi ruokinnalle, varpuspöllön huudot jostain hämärän pellon takaa valpastuttivat meidät. Jee, siitä se ensimmäinen piste napsahti. Sen sijaan varmana pidetty pähkinänakkeli ei meille pitkästä odotelusta huolimatta näyttäytynyt. Viisi yleisintä tiaista sentään bongattiin ensimmäisestä paikasta. Hiiripöllön piti olla varma tapaus eräässä paikassa, mutta tuulinen sää sai sen pysymään piilossa. Ralli-sanan

merkityksenkin tässä kisassa tajusin pian, sillä Juha-kuski joutui käsittelemään autoa liukkailla teillä ”rallikuskin” varmoin ottein kiirehtiessämme paikasta toiseen. Tilanne eteni koko ajan joustavasti pienten pähkäilyjen ja pohdintojen tuloksena. Välitapaileilla toivoimme näkevämmä uusia lajeja, kuten isolepinkäinen, kana-haukka tai metso, mutta vain korppi ja teeri olivat näistä saldona. Kilpailuhenkisyys tällä minut mukaansa ottaneella lintukonkari-kaksikolla oli ihailtavaa.

Kylmä viima sai linnut suojautumaan, niinpä mustarastaskin jäi näkemättä. Sama tuulen tuiverrus peitti alleen hippiäisten hennon äänen. Kuukkelin takia ajoimme kymmeniä kilometrejä kahdesti samaan paikkaan tuloksetta. Sen sijaan lapintiainen, koskikara, sinisorsa, tikli ja urpiaiset olivat ”helppoja nakkeja”. Pilkkasiipi etsitytti itseään jonkin aikaa myrskyisältä järveltä. Kaatopaikan lintupaljoudesta löytyi hyvällä yhteistyöllä merilokki – kiitos lintukonkareille Juhalle ja Pertille siitä ja koko rallista muutenkin! Auton matkamittariin kertyi 300 kilometriä ja lintulajeja 32. Minulle tämä oli hieno ja ainutkertainen kokemus ja rikastuin siitä mm. kolmella eliksellä ja viidellä vuodarilla.

LIITY JÄSENEKSI

Verkossa: www.lintuyhdistyskuikka.net, jasensihteeri@lintuyhdistyskuikka.net

Postitse: Lintuyhdistys Kuikka c/o Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y., Kirkkokatu 35, 70100 Kuopio

Puhelimitse: 09 4135 3300 (BirdLife Suomi, ark. klo 10–15)

KUIKKA toimii Pohjois-Savossa ja on Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen lintujaosto sekä BirdLife Suomen jäsenyhdistys. Liittyessäsi Kuikkaan liityt samalla myös niiden jäseneksi. Jäsenmaksut 2018: varsinainen jäsen 26 €, alle 18-vuotiaat 13 €, perhejäsen 5 €, kannattajajäsen 120 € (esim. yhteisöt ja yritykset).

Kuikka tarjoaa jäsenilleen

- Yhdistyksen oman Siivekäs-lehden kerran vuodessa
- Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen (KLYY) tiedotteen
- Valtakunnallisen Tiira-lehden neljästi vuodessa
- Jäsenoikeudet Tiira-lintutietopalveluun osoitteessa www.tiira.fi
- Uusille jäsenille liittymislahjana lintuharrastusoppaan

Birdlife:n uutena jäsenenä saat

- Rissa kiikarissa -lintuharrastusoppaan
- BirdLife Suomen havaintovihon
- BirdLife-lehden kotiisi kolmesti vuodessa
- Jäsenalennuksen Linnut-lehden tilaushintaan

Retkiä, julkaisuja, lintuiltoja, uusia ystäviä – luontoelämyksiä ympäri vuoden

Lintuyhdistys Kuikka tarjoaa taidolla opastetut, toiveiden mukaan räätälöidyt linturetket yrityksille, yhteisöille tai vaikkapa kaveriporukoille. Retkikohteen voit valita Pohjois-Savon parhaista lintu- ja luontokohteista. Tilaamalla retken tuet lintujen suojelua sekä yhdistyksen toimintaa.

Lisätietoja osoitteesta
www.lintuyhdistyskuikka.net
tai kysymällä sähköpostitse
hallitus@lintuyhdistyskuikka.net.

LINTUYHDISTYS KUIKKA

c/o Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y.
Kirkkokatu 35
70100 KUOPIO
kotisivut: www.lintuyhdistyskuikka.net
e-mail: hallitus@lintuyhdistyskuikka.net
Perustettu 1974, toimii Kuopion Luonnon
Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.
Toimialue Pohjois-Savo.

TOIMIHENKILÖT 2019

PUHEENJOHTAJA	Liisa Tolvanen (Varkaus), 040 586 0790, liisa.tolvanen@kolumbus.fi
VARAPUHEENJOHTAJA	Eelis Rissanen (Siilinjärvi), 050 569 9091, eelisri67@gmail.com
SIHTEERI	Mikko Pärssinen (Kuopio), 040 967 4008, mikko.parssinen123@gmail.com
MUUT JÄSENET	Sanna Hakkarainen (Kuopio), 050 463 2450, skuosma@gmail.com Piia Ratava (Kuopio), 040 573 8205, piiratava@hotmail.com Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712 264, jyrkiuotila@luukku.com Jarmo Yliluoma (Iisalmi), 040 721 2618, jyliluoma@gmail.com Asta Lähdesmäki (Kuopio), 050 562 3935, astalahdesmaki@gmail.com
VARAJÄSEN	Jyrki Uotila, 0400 712 264, jyrkiuotila@luukku.com
ALUEVASTAAVA	Yhteyshenkilö Pertti Renvall, ahk@lintuyhdistyskuikka.net
AHK	Asta Lähdesmäki, 050 562 3935, astalahdesmaki@gmail.com
TIEDOTTAJA	Timo Filipoff, 040 553 1682, timo.filipoff@dnainternet.net
TALOUDENHOITAJA	Jaakko Kettunen, 0400 674 176
TILINTARKASTAJAT	Raimo Hämäläinen, 0400 374 909
JÄSENSIHTEERI	Sanna Norojärvi, 040 706 7009, jasensihiteeri@lintuyhdistyskuikka.net
RETKIKUMMIT 2018	Kuopio: Ilkka Markkanen, ilkka.t.markkanen@gmail.com, 044 728 4506 Mikko Pärssinen, mikko.parssinen123@gmail.com, 040 967 4008 Riitta Rajala, liisa.riitta@gmail.com, 050 376 3758 Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com, 0400 712 264 Lapinlahti: Asta Lähdesmäki, astalahdesmaki@gmail.com, 050 562 3935 Siilinjärvi: Eelis Rissanen, eelisri67@gmail.com, 050 569 9091 Iisalmi: Jarmo Yliluoma, jyliluoma@gmail.com, 040 721 2618 Varkaus: Timo Immonen, timo.immonen@pp7.inet.fi, 0400 371 736 Varkaus: Liisa Tolvanen, liisa.tolvanen@kolumbus.fi, 050 406 8866

SIIVEKÄS

JULKAISIJA	Nro 67 – 2018 – 39. vsk
PÄÄTOIMITTAJA	Lintuyhdistys Kuikka
KUVATOIMITTAJA	Piia Ratava, 040 573 8205, piiratava@hotmail.com Tero Pelkonen, teropelkonen1@gmail.com Seuraavaan numeroon tulevat jutut lähetetään päätoimittajalle.
KANNEN GRAAFINEN SUUNNITTELU	Juha Koponen
TAITTO	Grano Oy
TILAAMINEN JA JAKELU	Jaetaan Kuikan jäsenille. Tilaushinta muille 15 €. Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa. Tilaukset Sanna Norojärvi, 040 706 7009, s.norojarvi@gmail.com
OSOITTEENMUUTOKSET	Pekka Tenhunen, [REDACTED], p. 017 631 203, 044 289 2220, klyy.tenhunen@mbnet.fi
ILMOITUSHINNAT	koko takasivu A4 300 €
(½:n tai kokosivun mainokseen sisältyy banneri etusivullemme vuodeksi)	½ takasivua 150 €
	Sisäsivut:
	koko sivu A4 280 €
	½ sivua 210 x 148,5 140 €
	¼ sivua 105 x 148,5 100 €
PAINOS	500 kpl
PAINOPAIKKA	Grano Oy
ISSN 0780-7066	

Punasotka. HELENA RÖNKÄ

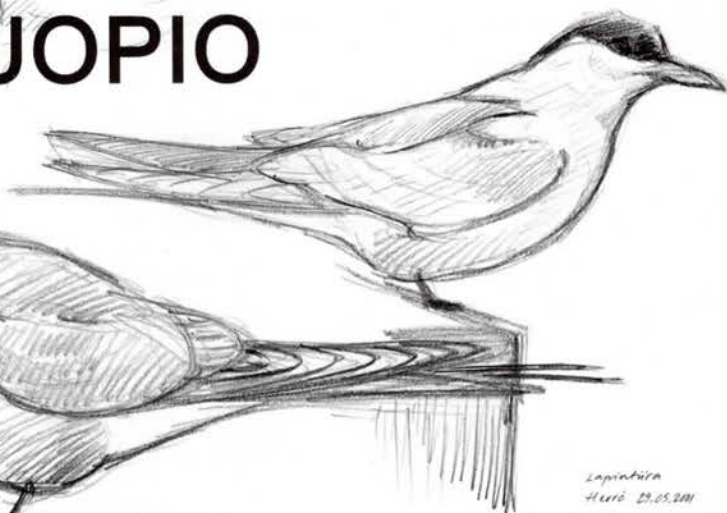

Kiikareiden ja kaukoputkien
palveleva
erikoismyymälä.

Pop-Up KUOPIO
19.4.

Lapintie
Helsinki 29.05.2011

Jari Kivistö

FOTO FENNICA

Foto Fennica Oy
Itämerenkatu 16
00180 Helsinki
Puhelin 09 - 6859 0800
www.fotofennica.fi